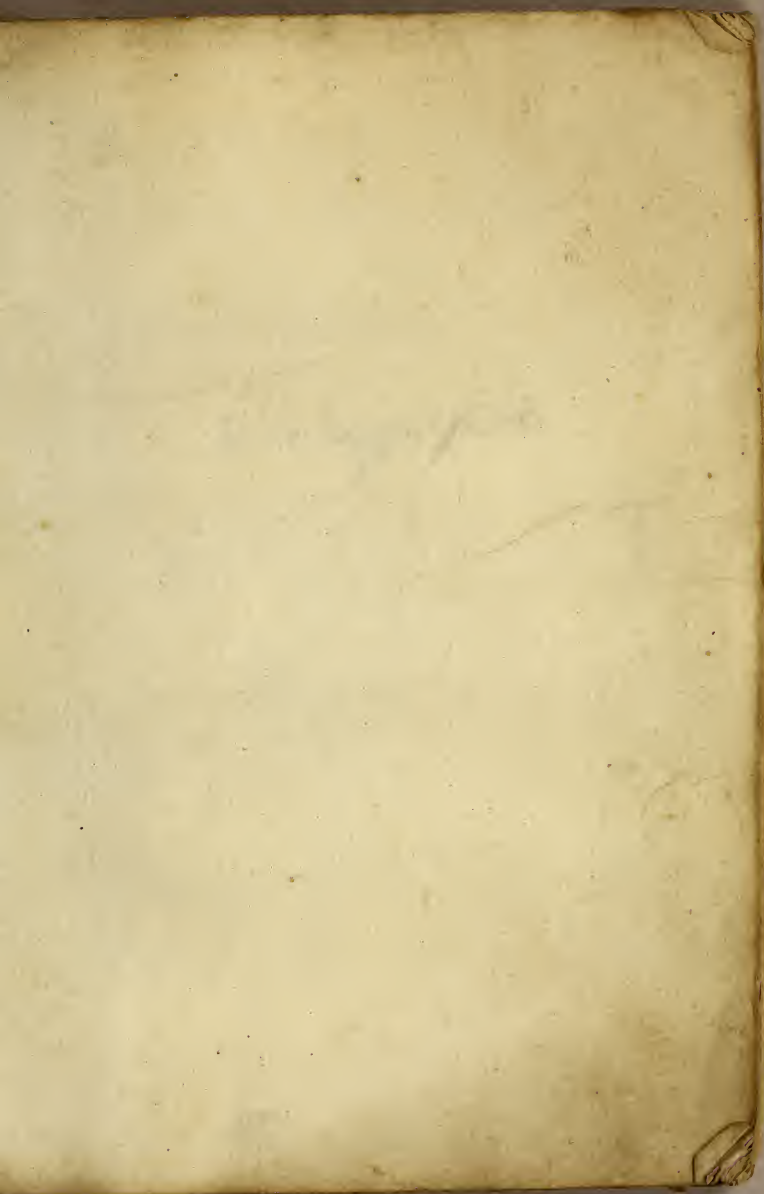

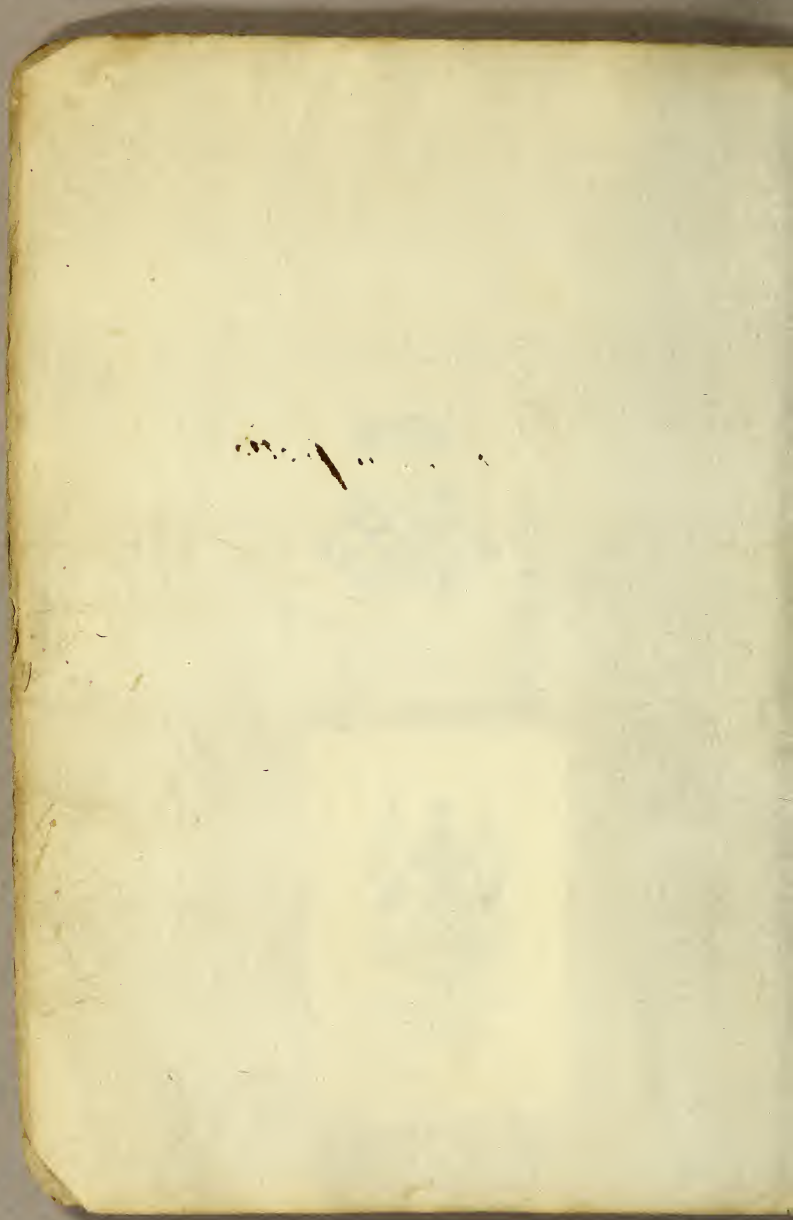

175

John Carter Brown
Library
Brown University

ANTONII
MAGNI
Ee lib. aloyfii Protho.

Faint, illegible handwriting, possibly a signature or title.

ANTONII
MIZALDI MONLVCIANI,
DE MVNDI SPHÆRA,
seu Cosmographia, Libri tres:
figuris & demonstratio-
nibus illustrati.

AD ILLVSTRISSIMAM PRINCIPEM
Margaretam Valesiam, Biturigum Ducem.

LVTETIAE,
*Apud Guilielmum Cauellat, in pingui Gallina,
ex aduerso collegij Cameracensis.*

M. D. LII.

Cum priuilegio Regis.

ORONTII FINÆI, REGII

Lutetiæ Mathematicarum professoris,
& illustratoris, profopopœia ad Cos-
mographicum Mizaldi opusculum.

HEV S, quò tam præceps, Mizaldi Sphærule,
tendis ?

*Præstaret latuisse domi: nam tristis ubique
Invidus oblatrat: cuius lacerabere morsu,
Ni tibi prospicias: malè cognita tēpora sunt hæc:
Quæ multos gignunt, qui cum nil ædere possint
Dignum laude, tamen gaudent maledicere doctis:
Carpentisq; aliis famam venantur inanem.
Hos prudens refuge: & doctos inquire, bonosq; que:
illis ex animo (nisi me præsagia fallunt)
Grata eris: ac hilari vultu spectabere. vade,
Vade igitur felix, Mizaldi Sphærule, quando
Est tibi sic visum: & longissima tempora vive:
Authorisq; tui nomen diffundere perge.*

ἐν πόντῳ, ὁ κλέϛ.

ILLVSTRISSIMAE

Principi Margareta Valesia, Biturigum Duci, & Christianissimi Regis Henrici, sorori vnicae, Antonius Mizaldus Monlucianus

S. P. D.

EMOCRITVS, Princeps illustrissima, furnariam casam aliquãdo ingressus, & ibi à suis inuentus cū pauperulis Rusticis diutiùs ad ignem confedisse, variòsque sermones hinc inde miscuisse: videns illos ob id admirari, ac pudore nescio quo suffundi: solito more subridens, introite & vos, ait, sunt enim & híc etiam Dij. Quorsum hæc? nimirum vt ex isto tanti Philosophi apophthegmate, in promptu habeam, quod, inuersâ historiâ, sæculi huius Morosophis quamplu-

rimis opponam. Qui rustico nescio
quo pudore acti, rusticè mirabun-
tur, quòd pauperculum literarum
professorem libenter admittas, faci-
lè audias, & cum illo in colloquium
ingenuè descendas: tenuésque eius
Musas non solum plausibili vultu
excipias, sed quæcunque tibi scri-
bunt, & candidè offerunt, candidiùs
legas, ac relegas. His itaque, subri-
dens, prudenter respondebo, legite
& vos: sunt enim & hîc etiam Dii,
Deorúmque cœlestium centuriæ in-
numere. Imò verò, in media Cosmo-
graphicæ huius casulæ penetralia,
cum illustrissima Principe irrumpi-
te. Ibi, mundi cœlique theatrum su-
pra omne miraculú admirabile, spe-
ctaculúmque, supra omne id quod
spectari potest, spectabile, videbitis,
ac suspicietis. Cuius nullú artificem
alium præter Deum Opt. Max. vlli

mortalium ponere, nec licet, nec fas est. At, structurā explicare, & admirabilem Architectū celebrare, nemini nō concessum. In quo, cū superioribus hybernis mensibus totus essem, atque sollicitè meditarer, cui nā precipitatā, veriùs q̃ elaboratā ea in re lucubratiūculam meā, deuouerē: ecce, Fato meo bono, de multis vna occurristi, Princeps ornatissima, cui, quidquid id est, ex animo cōmitterem, ac cōsecrarem. Memini enim, q̃ iucūdè & humaniter, lapsis hinc annis quatuor, Phēnomena mea, & aërias Ephemerides, Latine primū, deinde Gallicè (licet alteri nūcupatas) exceperis, ac legeris: méque ante dulcissimū conspectū tuum venire, libéter sustinueris. Vbi, in instructissima omni genere librorum cellula, Excellentiā tuā Musis & Gratiis sacra facere, & eruditæ lectioni sedulā

operã nauare, nõ sine ingenti volu-
ptate animaduerti, deprehendi, & a-
pud me laudauì . Nemini impono,
quod verũ est dico. Quæ res, permul-
tis os præcludere poterit, qui impu-
denter, veriùs q̃ prudenter insultare
mihi solent, q̃ Excellentia tua, Cos-
mographicũ hoc meũ opusculũ de-
uouerim. Vah (inquiũt) quid Princi-
pi virgini cũ literis? quid Regis filia,
Regis sorori, & Reginae nepti, cũ Phi-
losophia, & Mathematicis? ô vanas
cogitationes! Quasi verò literarũ stu-
dia, ad solos pauperes relegata sint:
nouũmque esse debeat, ac prodigii
loco habendũ, quòd hodie Reginae,
& Principes virgines, Heroïdes item
ac nobiles fœmine, literis ornatiores
esse malint, q̃ pompa ac fastu: quòd
virtutibus insigniri sanctiùs habeãt,
quàm titulis & imaginibus nobili-
tari: quòd Philosophicis disciplinis

animum excolere rectiùs ducant,
quàm luxu frangi, & delitiis tabe-
scere: quòd Vniuersitatis mundi pul-
cherrimã Architecturã, Cosmogra-
phiam (inquã) præ oculis habere, &
animo circumferre, ac legere potiùs
eligant, quàm vanis spectaculis sese
dedere: quæ, sicuti mentem eneruât,
ita bonos mores deploratè perdunt.
Præclarè itaq; facis, ac prudèter vitã
instituis, Princeps nobilissima, dum
spretis istis Nobiliũ, & veræ Nobi-
litas iniquissimis iudicibus, animũ
virtutibus, ac disciplinis excolere fa-
tagis: & eruditos omnes illorũque lu-
cubrations, libèter admittis: ac tri-
stes à te abire nõ finis. Hac sanè via,
nuper extinctus, quid inquã extin-
ctus? imò verò apud omnes omnium
nationũ scholas, perpetuò victurus
Christianissimus pater tuus Fran-
ciscus, Nauarrorũque Regina, ami-

ta tua incomparabilis, solida ad immortalitatem fundamenta sibi iecerunt: Quæ & tueri, & promouere, tantarum virtutum heres Christianis. Rex noster Henricus, quibus potest modis, progreditur. Cuius vestigiis, quantum licet, pulchre inheres. Dominus, qui facientes adiuuat, & Regum, ac Principum corda in manu habet, vtriusque conatus augere, & propensam in literas & literatos voluntatem hanc, semper nobis seruare dignabitur. Facietque, ut presentem meam foeturam de mundi Sphæra, & Cosmographia, in tuo nomine diuulgatam, amare pergas, ac probare. In quo feliciter valebis, Princeps illustrissima, ac Mizaldum, siquidem dignum ducis, fouere incipies. Lutetiam, postridie reparatam salutis humani generis per Iesum Christum Crucifixum,

• TRES LIBELLI ANTONII

Mizaldi, de mūdi Sphæra, siue Cosmographia,
hæc in summa habent,

PRIMVS ostendit omnia prouiden-
tia gubernari: probâtque Deum re-
rum mūdi vniuersarum authorem,
tam sursum, quàm deorsum pro ar-
bitrio dominari. Habet in super mū-
danæ Sphæaræ descriptionem per singula elemen-
ta, ipsūque cælum breuissimā: necnon pulcher-
rimas demonstrationes, quòd terra sit figuræ ro-
tundæ, vti etiam aqua: quæ duo vnum globulum
constituunt. Adhæc, quòd eadem cētrum sit Vni-
uersitatis: in cuius meditullio, absque vllō motu,
suspensa libratur: & quòd sensibilem magnitudi-
nem non habeat, si toti mundo, atque adeò supre-
mo cælo conferatur. Postremò, quòd cælū ipsum
omnia mundi elementa, resque omnes inferiores,
intra se, sub orbiculari figura cōcludat. Ex quibus
omnibus elegans *πρόσημα*, siue corollarium elici-
tur: quòd toti mundo spherica figura appositissi-
mè quadret: ipsūque totum, siue Vniuersum, sa-
nè quam rectè, mundi Sphæra nuncupetur.

• *Huius libri præcipua summâque capita,
hac digeruntur serie.*

PROPOSITIO in totum opus, cum breui enume-
ratione rerū in illo scribendarū: cui post inuo-
cationē, apta ad narrationē subtextitur Parasæuce.

Quid mundus, & quòd Deus lateat in omnibus eius partibus, quæ vnũ admirabile corpus constituunt, quòd Vniuersum vocât. Adhæc, quòd omnia, tam sursum, quàm deorsum, summa prouidentia, ac ratione dispenset.

Mũdi, seu Sphæræ totius Vniuersi, diuisio breuissima in elementarẽ regionẽ, quę quatuor corpora simplicia cõplectitur: & æthereã, quę nũc cœlum, nũc quãta essentia, vulgò à Philosophis dici solet.

Elemẽtaris regionis descriptio sanẽquã dilucida, breuis, & accurata: & in primis terrę, ac partiũ eiũ.

Terrã in meditullio mundanæ Sphæræ, seu Vniuersi, stabili pòdere, absque vllò motu, sub orbiculari figura librari, ac firmiter pendere.

Terrã mundi totius, siue Vniuersi centrũ esse: & quòd sensibilem magnitudinẽ non habet, ad totũ mundum collata: cuius respectũ, puncti vicem iure obtinere censetur.

Terrã orbicularis esse figurę, globosę, ac rotũdę.

Aquæ locus, & descriptio pulcherrima, eaque breuissima: cum eius natura, & energieã.

Aquã orbicularis esse figuræ, ac globulum vnũ cum terra facere.

Aëris, & regionum illius locus, descriptioque elegans, breuis, ac dilucida.

Ignis locus, & descriptio sanẽquã pulchra: cũ his quæ ad illum pertinẽt, & ex illo fiunt, ac cõstant.

Cœlum esse vndique sursum: cui iamiam descripta mundi elementa omnia substernuntur, nedum

DE MVNDI SPHAER. SEV COSM.

sola terra. Adhæc, quòd figuram habeat orbicularem, non absque iusta ratione.

Quòd Sphæræ nomen mûdo, de quo hætenus, per appositè quadret: ipsùmque totû, siue Vniuersum, Sphæra mûdi, sanequàm rectè nuncupetur.

FINIS LIBRI PRIM I.

SECVNDVS liber habet numerû, ordinem, situm, nomina, & motum cœlestium sphærarum: aliâque ad illas pertinentia: cum pulcherrima delineatione omnium circularum, tam maiorum, quàm minorum: ex quibus cœlestis Sphæra compingi vulgò imaginatur: non neglecto vsu, natura, situ, ac ratione singulorum.

¶ Huius præcipua, summâque capita, hac digeruntur serie.

BReuis propositio, & nomenclatura rerû describendarum: cû abrupta inuocatione, viam ad narrationem vtcunque faciente.

Quid cœlum, & quibus rebus in genere cõster: siue quas in partes vulgò diuidatur.

Cœlum ac Sphæras cœlestes, inferiora omnia circumcludere: eâque secum (excepta terra) perpetuò rapere: vbi de motu primi orbis, seu summi mobilis, non pauca.

Cœlestes sphæras omnes, ab Oriente, per Meridiem in Occasum, intra horas quatuor & viginti, quotidie volui, ac reuolui.

Cœlestes Sphæras alium habere motum à iam posito: & quòd propria vi in supremũ, summũque cœlum nitantur: ab Occasu, per Meridiem in Orientẽ orbiculari incessu tẽdendo. Vbi de motu, numero, & ordine cœlestiũ orbium. Adhęc, quanto tempore suam reuolutionẽ Sphæra quælibet, vi propria, & motu cõgenito absoluat, ac perficiat.

Cœlestes Sphæras omneis, & illarum itẽ stellas vniuersas, ex quibus tora cœlestis machina coalescit, à se, & suis formis naturali motu agi, ac moueri, non violento.

Cœlestium Sphærarũ magnitudines varias esse, vti etiam motus. Vbi de miranda velocitate primi mobilis, seu summi, & supremi cœli.

Cœlestis Sphæra, & itẽ mundanæ, centrũ, axis, & poli: circa quẽ tam reuolutiones, quàm motus, sursum fieri imaginamur.

Cœlestis Sphæra, vti etiam mundanæ, polos duplices esse.

Sex maiorum circulorum cœlestis Sphæra (qui de multis aliis præcipui habẽtur) descriptio, vsus, natura, & situs. In primis Zodiaci, seu obliqui circuli: quem & vitæ, & interitus viam, per appositè dixerunt Peripatetici.

Æquatoris, seu Æquinoctialis circuli descriptio, vsus, natura, & situs.

Meridiani circuli descriptio, vsus, natura, & sit^o. Duorũ Colurorũ, Solstitii scilicet vtriusque, & Æquinoctii, descriptio, vsus, natura, & situs.

DE MVNDI SPHAER. SEV COSM.

Admonitio in præcedentia, & sequentia.

De quibusdam aliis circulis maioribus cœlestis Sphæræ: sed minùs præcipuis, ac necessariis.

Quatuor circulorum minorum cœlestis Sphæræ (qui de multis aliis vulgò celebres habentur) descriptio, vsus, natura, ac situs. Et in primis Tropici Cancræ, siue Æstiuæ circuli, & Solstitialis.

Tropici Capricorni, siue Brumalis circuli, & Solstitialis, descriptio, vsus, natura, & situs.

Admonitio in præcedentia, & sequentia.

Circuli Arctici, siue Borealis, descriptio, vsus, natura, & situs.

Circuli Antarcticæ, siue Australis, descriptio, vsus, natura, & situs.

Admonitio non negligenda.

Quatuor nunc descriptos, & positos minores circulos, totum cœlum in quinque spatia dirimere, quæ zonas prisca Astronomi ritè nuncuparunt.

Minores alios circulos à iam dictis, & positis, in cœlesti Sphæra imaginari, ac describi.

Nullos circulos, siue maiores, siue minores illi fuerint: nec item polos, & axem, motum in cœlo vllum ex se habere, & agnoscere. Imò re vera nequaquam ibi subsistere: quin potiùs sursum commentitios omnes esse: quorum ingeniosa excogitatio, summis laudibus vbique est profequenda.

Cœlestem Sphærã, hisce iam positis circulis multiplicibus circumscrip̃tam, duplicem esse: siue dupliciter respectu terræ imaginari.

Quid Sphæra recta: & quinam propriè sub illa habitare dicantur.

Quid Sphæra obliqua: & quinam propriè sub illa habitare dicantur.

FINIS LIBRI SECVNDI.

TERTIVS liber, designationes omnium circularum cœlestis Sphæræ, tam maiorum, quam minorum (superiore libro descriptorum) figurat, & demonstrat: partibus etiam nunc expressis imaginum octavæ Sphæræ, per quas circuli ipsi hodie transire existimantur. Exhibet præterea Geographica quedam, ex eodem superiore libro, tam de præopta, quam pendencia: de zonis terrestribus, climatibus, locorum longitudinibus, & latitudinibus, mensuris item, & aliis ad Geographicam lectionem, & usum summopere conducentibus.

20. Huius præcipua, summæque capita, hæc digeruntur serie.

SEx maiorum circularum cœlestis Sphæræ, antea descriptorum, designationes pulcherrimæ, ut in cœlo esse illos hodie imaginamur: & à se invicem distinguere possumus. Quæ designationes, sicuti simulachrorum octavæ Sphæræ partes & loca (per quæ hodie ipsi circuli aguntur, & transunt) dilucidè

ob oculos ponūt: ita totam cœli faciem nobis familiarem, ac perspicuam reddunt.

Zodiaci designatio, vt hodie illum in cœlo esse imaginamur: qua duce, & ab aliis circulis, per serene noctē, facillè posthac distingui poterit, & suas res ob oculos, minimo negotio, cuius deponere.

Æquatoris designatio, vt hodie illum in cœlo esse imaginamur, qua duce, &c.

Meridiani, et Horizōtis designatio, vt hodie, &c.

Coluri Æquinoctiorū designatio, vt hodie, &c.

Coluri Solstitionum designatio, vt hodie, &c.

Circuli Lactei, qui inter cœli circulos maiores à plerisque recensetur, designatio: vt hodie ab omnibus spectatur.

Ratio nomenclaturæ eiusdem circuli, varia ac multiplex.

Quatuor minorum circulorū cœlestis Sphæræ, vt hodie illos esse imaginamur in cœlo, & ab aliis distinguere possum⁹, designatio pulcherrima, quæ simulachrorū octauæ Sphæræ stellularū, loca, per quæ hodie ipsi circuli transeunt, dilucidè ob oculos ponit, ac profert.

Circuli Arctici, siue Borealis designatio, vt hodie illū in cœlo imaginamur: & ab aliis circulis per serenam noctē distinguere, ac fecernere possumus.

Tropici Cancrī designatio, vt hodie, &c.

Tropici Capricorni designatio, vt hodie, &c.

Circuli Antarctici designatio, vt hodie, &c.

Admonitio non aspernanda, in iam dicta.

Quinque terrestrium zonarum, quæ totidem parallelis in cælo respondent, & præcipuas mundi regiones constituunt, descriptio, temperatura, situs, & proprietas.

De Antipodibus, Pericæcis, & Antocæcis.

Admonitio breuissima.

Terram ubique habitabilem esse, contra plerisque: ac nullas hodie terrestres zonas, siue mundi partes & regiones inhabitabiles dici debere.

De mundi climatibus, & illorum distinctioribus parallelis: cum recepta cuiusque ratione, & nomenclatura. Insuper, quod plura climata quam septem statui debeant.

Locorum longitudes quomodo excipiendæ, & distinguendæ.

Locorum latitudes quomodo excipiendæ, & distinguendæ.

De gradibus longitudinum Geographica quædam.

De gradibus latitudinum Geographica quædam.

Geographicarum mensurarum, ordo, & nomenclatura.

FINIS LIBRI TERTII
& ultimi.

ANTONII
MIZALDI MONLVCIANI

DE M V N D I S P H A E R A, S I V E
Cosmographia, Liber primus.

Q V Æ sit mundana sphaera structu- PROPOSI-
ra, quis author, TIO.
Quo digesta modo veniant elemen-
ta, quid illis

Sit proprium, quæ vis summè miranda, quis ordo
Cœlorum, quinam motus, quæ forma, quot orbes,
Deinde quibus cyclis cœlestis machina constet,
Quos præstent vsus, & quo sint ordine sursum,
Quas habeant sedes hodie, per quæ astra ferantur,
Et quid conueniat cum cœlo denique mundus
Hïc canere, & breuiter, clarèque ostendere cuius
Incipio: ex imis repens ad summa, Deùmque
Ostendens passim manifesto numine spargi:
Ac regere ingentem concordie fœdere molem.
Ardua res sanè, nostris quoque viribus impar:
Audebo tamen, & mundi rectore vocato
Aggrediar: spernit virtus infracta labores.

INVOCA-
TIO.

*Ergo, summe pater rerum, Deus optime, cuius
Tam pulchrū, tāmque immensum sapientia mūdū
Condidit ex nihilo, & regit, assidueque tuetur,
Dexter ades: paruūque, tua bonitate, Poetam
Aspice: qui cœlos dum gestit scandere, quando
Et laudes celebrare tuas, tua pangere regna,
Omni conatur studio, & molimine, nugis,
Quas tulit in Latium mendaci Græciā versū,
Nō eget: aut Phœbo, aut Parnaso, aut fōribus vllis,
Doctiloqui quoscunque solent haurire Poëtæ:
Solum te sitiens, cui cœlum, & s̄ydera parent.*

¶ Quid mundus: & quòd Deus lateat in omni-
bus eius partibus, quæ vnum mirabile cor-
pus constituunt, quod vniuersum nuncu-
pant. Adhæc, quòd ille pro arbitrio
vniuersa tam sursum, quàm deor-
sum regat, ac summa prouiden-
tia, & ratione dispenset.

NARRA-
tio cum di-
latata demō-
stratione, &
mundi dif-
finitione.

Q Vicquid vbiq̄ vides, aër, cœlum, mare,
terra,
Vnum constituunt sub mundi nomine corpus:
Cuius membra, licet variè distincta putentur,
Sunt cognata tamen: miròque in fœdere perstant:
Atque Dei numen spirant, passimque fatentur.
Quod si non esset, si non bene nexa maneret

*Machina, cœlestis Verbo fabricata magistri:
 Nec tantam mundi regeret Prudentia molem,
 Præcipiens concors vt sit discordia: certè
 Non esset statio terris, non ambitus astris:
 Hæreretque sibi mundus, standoque rigeret.
 Non sua dispositos seruarent sydera cursus:
 Nóxque alterna diem fugeret: rursúmque fugaret:
 Séque suis peterent vinculis elementa solutis.
 Non Phœbus terris lucem, radíósque calentes,
 Non generandarum præberet semina rerum.
 Aëra finitimum consumeret impiger ignis:
 Non tempestiuas pluuias demitteret aër:
 Nuda foret tellus: æquórque extingueret ignem:
 Aut igni potius piscosum arefceret æquor.
 Non imbres alerent terras: non æquora Venti:
 Non pelagus fonteis: nec staret summa per omneis
 Par semper parteis, æquo digesta parente:
 Vt neque deficiant vndæ, nec sydera nobis:
 Nec cœlum iusto maiúsue, minúsue feratur:
 Nec solitum permutet opus. Sic omnia toto
 Dispensata manent mūdo, dominúmque sequútur.
 Est igitur Deus, ac ratio, quæ cuncta gubernat.
 Cur nos dispositis vicibus consurgere signa,
 Et velut imperio cœptos absolueret cursus
 Cernimus? ac proprios semper remeare per orbés?
 Cur eadem æstinas exornant sydera noctes?*

a. ij.

Prouidentia
 omnia gu-
 bernari, ac
 ratione, nec
 frustra.

Demõstratio
 pulcherrima,
 quòd omnia,
 à Deo, Ratio-
 ne, & mente
 diuina gu-
 bernantur,
 cõtra Epicu-
 reos.

*Semper & hyernas eadem? certámque figuram
 Quisque dies ponit mundo, certámque relinquit?
 Non Deus est author, qui non mutatur? & à quo
 Non alium vidère patres, aliúmque nepotes
 Cernent? quis prohibet Solem decurrere ad Arctos,
 Aut mutare vias, aut cœptos Vertere cursus?
 Quis vetat excidere in terram pendentia sursum
 Astra, ac tellurem mediis obuoluer vndis?
 Non Deus est author, qui nõ mutabitur vnquam?
 Ergo opus hoc immenso constructũ corpore mundi,
 Membráque naturæ diuersa condita forma,
 Vis diuina regit: verbóque, & numine, mundi
 Omnigenis rebus sphæram locupletat, alitque:
 Fœcundat, mouet, ac tacita ratione gubernat.*

Vi diuina
 mundũ re-
 gi.

☉ Mundanæ sphæræ, seu Vniuersi, breuis
 ac compendiosa diuifio.

Duplex mũ-
 di diuifio.

M Vndus in æthereum (qui desuper imminet)
 orbem,

*Inque elementorum (quæ subsunt) corpora, rectè
 Diuiditur: veluti veteres scripsere magistri:
 Postremum paucis stringemus versibus: illinc
 Ceu gradibus factis, & strato limite, cursim
 Ex imo, ad summi scandentes culmina cæli.
 Ergo, elementaris mundus, telluris, & vndæ,
 Aëris, ac ignis comprehendit corpora: quorum*

Terræ cir-
cunscriptio,
& finis.

*Alluitur fluctu passim: ac, velut insula, toto
Eminet è ponto: & mediis stans extat ab undis:
Non immersa, volente Deo, cui summa potestas
In terram, mare, cœlos, æra, denique flammam.
Hæc, multæ & variæ species hominũ, atq; ferarũ,
Aëriæque colunt volucres: pars eius ad Arctos
Aspicit: Austrinis pars est habitabilis oris:
Pars tenet occasum: pars denique Vergit ad ortum:
Sub pedibũsque iacet nostris, supraque videtur.
Hanc circâ roseis noctesque, diesque quadrigis
Sol vehitur: sed nox aduersa in parte creatur.
Illa, sinu nitidis distinctas floribus herbas,
Et varios promit non vno è semine foetus:*

Terræ suas
partes di-
stributio.

*Cui montes insunt, colles, cliui, tumulique,
Conualles, campi, rupes, fauces, iuga, rura,
Sylvæ, stagna, lacus, fontes, flumĩ, atque paludes,
Stirpes, & flores: necnon animalia quæque:
Vrbes, & pagi, fructus, villa, oppida, vites,
Saxa, metalla, Ceres, vitæ opportuna tuendæ:
Queis vnum (bonitate sua) natura, Deusque
Præposuere hominem: & regem fecere timendum.
Hæc sanè reliquis infirmior est elementis:
Debiliórque: etenim si discindatur ab æstu,*

Terræ infir-
mitas cum
aliis elemē-
tis collata.

*Aut ferro, aut alia quavis ratione, redire
In sese nequit: ac diductas iungere parteis.
Ast aqua, si fuerit diuisa, recurret in vnum*

Exemplo: & rursus veluti prius integra fiet.
 Sic aër, sic ipse ignis dum dilaniantur,
 Cum primùm coeunt, dissectaque mēbra reducūt:
 Ac remanet factō de vulnere nulla cicatrix.
 Vnde hoc? nimirum, quia sunt meliora, magisque
 Perfecta: & propria possunt virtute moueri.
 Tota hodie tellus partes narratur habere
 Quattuor: Europam, dico, Libyámque, Asiámque,
 Necnon Americam à primo inuentore vocatam.
 Europe recipit nostratia Gallica regna:
 Quattuor in partes diuisa: Aquitania prima est:
 Celtica consequitur: deinde & Narbonica: necnon
 Belgica: qua Borei pelagi se extendit ad oras.
 Nil sequor vltius: ne quis me iure notare
 Possit: quòd fines positos mihi, denique metam
 Transiliam: ergo memor coepti, me colligo tandem.

Terræ, seu
 orbis terra-
 rum partes
 quatuor.

¶ Terram in meditullio mundanæ sphæ-
 ræ, seu vniuersi, stabili pondere, absque
 vllō motu, sub orbiculari figu-
 ra librari, ac firmiter
 pendēre.

Q Vòd verè medium mundi sit terra, pro-
 bari
 Inde potest, quia ad illam sedulò quæque recurrunt,
 a. iij.

Terrâ mun-
 di medioxu-
 mum consti-
 tuere demō-
 stratur.

*Quæ vel labuntur, vel tendunt rite deorsum,
Ceu ad centrum, in medio defixum corpore mundi,
(Ad quod νοσ μο νότης iussit graua omnia ferri,
Ac naturali motu illinc cedere nusquam.)*

*Vnde, ferè cunctis terra est immobilis, ac se
Sustinet in medio, & propria grauitate tuetur.*

(Vt visum est illi, qui temperat omnia nutu)

Vndiq; enim in centrū cōcurrit prona, globūmque

Terram esse
grauē, stabili-
lem, pōdero-
sam, ac im-
mobilē de-
monstratur.

*Explet cōpactum, densum, solidūmque, & opacū:
Cui nulla est leuitas, grauitas quā plurima, nec non
Tanta, vt nemo aliquo possit comprehendere sensu.
Quòd si tu leuiora, eadem mihi mobiliora
Ponis, si terræ globulum leuitate carere*

1. *Annuis: huic certè nec punctum mobilitatis
Ascribes: quapropter erit grauis, & sine motu.*
2. *Amplius, ille pater rerum, mundi que creator
Omnia, quæ fecit, voluit motu, atque quiete
Distingui: tellurem (mundi inum, mediūmque,
Circa quod cælum tot iam peruoluitur annis)
Vna quies tenuit: possedit cætera motus.
Vnda fluit, sempèrque aër agitur, & ignis
Non manet, ac stabili nescit statione morari.
Præcipuè tamen in cælo est vis maxima motus,
A quo, quæ subsunt, cuncta inferiora mouentur:
Vt tibi perspicuè posthac monstrare studebo.*
3. *Præterea, motum quiduis certa ratione*

Debet ad immotum componi, & rite referri:
 Vt nosci inde queat motus, valeátque notari
 Totius mundi harmonicus consensus ad vnguem.
 Iam, cùm ipsum coelum assiduè moueatur, habebit
 Verè opus immoto, & defixo corpore: qualis
 Censetur tellus: ergo est immobilis, atque
 Vnam de cunctis retinet mediam vndique sedem
 Immensi mundi, ac librato pondere pender.
 Quod te non valdè turbet, cùm pendeat orbis
 Cœlorum, in nullo ponens vestigia fundo:
 Vt de perpetuo constat, celerique rotatu
 Illius: & motu vario rerum variarum,
 Quas habet, atque palam depromit nocte, dièque.
 Hinc suspensus abit Phœbus cursu moderato,
 Cū Luna, & stellis, mūdū lustransque, fouensque.
 Cœlum ergo pendet sursum, tellusque deorsum:
 Quæ nisi librato media esset pondere, certè
 Non ageret cursum, reliquis subeuntibus astris,
 Phœbus ad occasum, ac nunquā remearet ad ortū:
 Cynthia nec celeres regevet per inania bigas,
 Nunc illos infrà irradians, illos modò suprà:
 Nec matutinis fulgeret Lucifer horis:
 Hesperus, immerso dederat qui lumen Olympo.
 Est igitur mediam mundi sortita cauernam
 Tellus: & toto pariter sublata profundo,
 Immota, ac stabilis, fixoque in pondere pendens.

Terram in
 medio mūdi
 libratā pen-
 dère, nihil
 miraculi ha-
 bere.

Terram in
 medio vni-
 uersitatis mū-
 di pendère
 immobiliter,
 demonstratur.

Cōclusio su-
 periorū de-
 mōstrationū.

*Nec patulas distenta plagas, sed condita in orbem
Vndique surgentem pariter, pariterque cadentem
Cum vasto pelago: veluti mox scribere pergam.*

♁ Terram in medio mundi, quiescere, ac librari: quæ pictura etiam capiti sequenti seruiet.

♁ Terram mundi totius (sive Vniuersi) centrum esse. & quodd sensibilem magnitudinem non habet ad totum mundum collata, cuius respectu, puncti vicem iure obtinere censetur.

Duæ demō-
strationes,
quod terra
fit mundi cen-
trum & me-
diū, aliæ à su-
perioribus.

S Vnt variæ causæ quod tellus debeat vsque
Mundi totius centrum, mediūque vocari:
Terricolis etenim sublimia sydera quæque
Exortum, occasum, & summū retinentia cœlum,

Mole sub æquali semper spectantur Vbique:
(Si fumos tollis, nebulas, sparsosque vapores,
Qui maiora solent mentiri corpora quam sint)
Quod nusquam fieret, ni mundi terra teneret
Centrum, cum vasto pelago: quod partibus æquis
A summo cœlo, & stellis distare videtur.
Adde, quòd à quocunque loco, & quauis regione
Terræ, dimidium cœlum infra semper habetur,
Et supra: quod fit, quia tellus infima Verum
Illius est centrum: reliquas causas reticebo
Scriptas à multis, cœli mundique peritis:
Quos (tibi dum meliora paro) fac sedulo voluas,
Aut doctos adeas facili bonitate magistros.
His positis, aliud cupio te noscere, nempe
Molem sensibilem ad mundū, cœlumque supremū
Terræ nullam esse: vt stellarum ostendere possunt
Aspectus varij, inuariat & denique turbæ
Cœlestes, quemcunque locum calcaueris orbis:
Necnon dimidium cœli visum: in super vna
Austrinas Vrsas quærentibus, vsque polaris
(Vt Boreas etiam) variatio facta meando:
Necnon astrorum: pariter mutatio lucis,
Ac noctis: iunges, quòd sidera cuncta videntur
Per totum mundum (cum Luna demito Solem)
Parua: licet terra multò maiora ferantur:
Si Stilbonta vnum aufers, & Lunā, Veneremque.

Demonstra-
 tiones, quòd
 terra sensibi-
 lem magni-
 tudinem nō
 habeat ad
 cœtrū mūdi.

1.

2.

3.

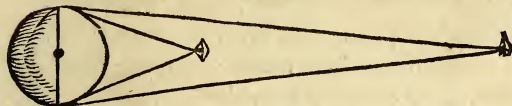
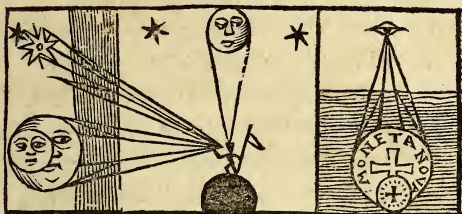
4.

5.

- Ni contentus abis, rursus proponimus, orbe*
6. *Terrarum toto simul AEquidialia facta:*
Quòdque mathematica inuenerūt organa: quorum
7. *Centrum cum mundi centro prorsum esse videtur,*
Porrò, credibile est, quòd si quis scanderet orbem
8. *Lunæ, aut Mercurij, prospectarét que deorsum,*
Terram ne minima, imò nulla ex parte videret:
Quauis huic etiam Phœbeam lampada donet:
Nam tota ad cœlum exigui puncti instar habetur.
De stellis secus est: seu fixæ, siue vagantes
Hæ fuerint: rutilo quas sursum lumine passim
Obseruamus: habent etenim sua corpora, terra
Maiora: Hermetem tollūt, Lunam, Venerémque.
Cætera (si quæ sunt) librorum lectio docta
Explebit: quando non omnia possumus omnes.

Stellas ferè
 omnes terra
 esse maiores

☞ *Stellas saepe aequales apparere circa terram, ni visus impediatur.*

Reliquae demonstrationes petenda sunt ex sequentibus picturis.

☞ *Terram orbicularis esse figuræ, globosæ, ac rotundæ.*

S *Phærica telluri (vt caelo) datur vndiq; forma. Cui neq; principiū est vsquā, nec finis in orbē. Idcirco terris non omnibus omnia Signa Conspicimus nusquam inuenies fulgere Canopum,*

Varię demōstrationes q̄ terra spherica fit figuræ.

Donec Niliacas per Pontum Veneris oras.
 Sicquerent Helicen, quibus ille superuenit ignis:
 Nam laterum tractus teretes, sparsique tumores
 Eripiunt terræ coelum, visusque coercent.

Lunæ eclipses omnibus eodē nō apparere tempore.

Te testem das Luna tui glomerabilis orbis,
 Quæ cum mersa nigris per noctem deficis Vmbris,
 Non omnes pariter confundis sydere gentes:
 Sed prius Eoæ quæerunt tua lumina turbæ:

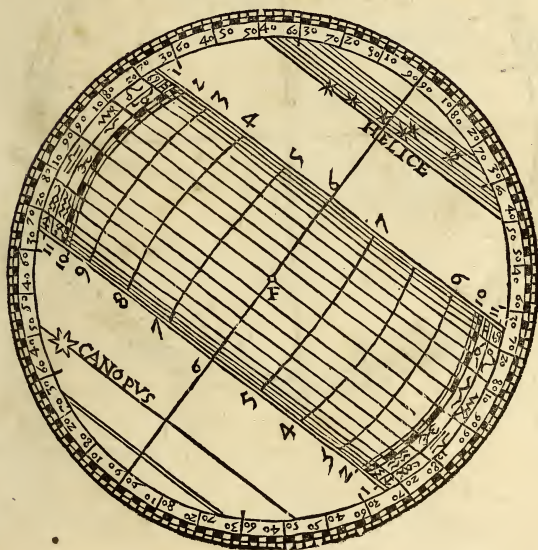
2. Pōst, medio subiecta polo quæcunque coluntur:
 Vltima ad Hesperios pullatis volueris alis:
 Seræque in extremis quatiuntur gentibus æra.
 Quòd si plana foret tellus, simul ieta per omnem
 Deficeres mundum, toto spectabilis orbe:
 Sed, quia per teretem deducta est illa tumorem,
 His modò, pōst, illis appares, Delia, terris
 (Vt Sol, & quæuis cœlorum sydera ferme)
 Exoriens simul, atque cadens: quia ferris in orbem
 Ventris: & accliuus pariter declinua iungis,
 Atque alios superas gyros, aliòsque relinquis.
3. Addo, quòd formam præ se fert corporis Vmbra:
 Per Lunæ eclipses totas spectatur ad vnguem
 Terreni globuli proiecta Vmbra esse rotunda:
 Ergo rotunda manet tellus, & spherica ad vnguè.
4. Insuper, ipse polus mundi surgitque caditque,
 A Borea oppositum recta quærentibus Austrum:
5. Eoisque citò, Hesperius tardè astra videntur:

Quod tumor vnus agit telluris sphaericus: ex quo
Rursum colligitur terrarum forma rotunda.

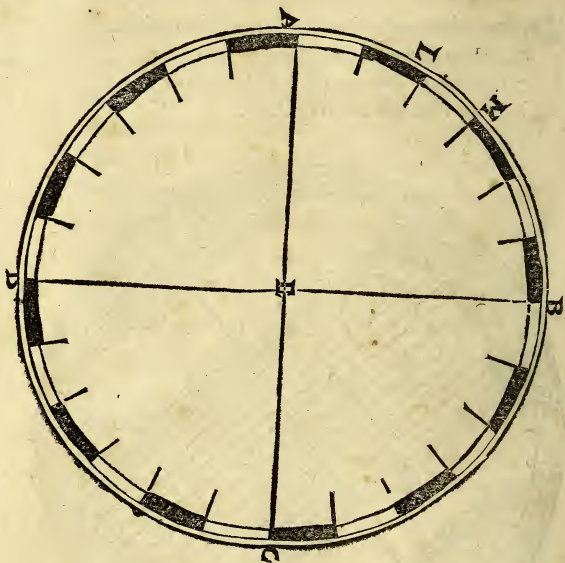
Siquæ sunt aliæ causæ, vt sunt, lectio docti
Astronomi expediet, cum viua voce magistri.

Doctõrũ au-
thorũ lectio
multa docet,
quæ verbis
tradi renuũt.

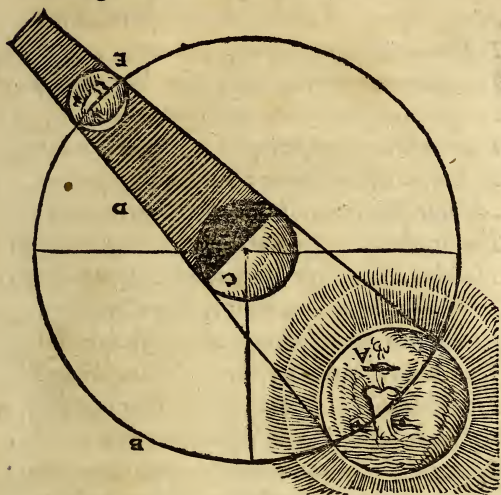
¶ Prima demonstrationis, & item quinta, pictu-
ra, quam ad ea, quæ de Horiõte, & spha-
ra recta, ac obliqua lib. 2. describuntur
prudenter aptare poteris.

☞ *Secunda demonstrationis, & quarta, pictura
qualiscunque, non inelegans. Quae etiam
usui esse poterit his quae inferius
tradentur.*

⌘ Tertiæ demonstrationis pictura.

⌘ Aquæ locus, & descriptio pulcherrima,
eâque breuissimâ: cum eius natura,
& energia.

IN faciem terræ procumbit aqua: & fluit intra
illius Venas, vt fonteis excitet: vnus
Ac vapor exhalet sursum: qui sedulo versus
In pluuiam, terras saturat, fœcundat, alitque:
Aërâque ex ipso ducentem semina pascit.
Sub regione ergo crassa, imâque aëris, vnda est:

Locus ele-
menti aquę,
& eius vsus.

b. i.

*Vnda (inquã) Oceani. quæ terram circuit omnem:
Angustoque freto Herculeas ingressa columnas
Diffundit sese longè, latè que pererrat,*

Aquis nomi
na imponi à
locis per que
transeunt.

*Diuersum nomen retinens: Ut sunt loca, per quæ
Transit, diuersa: historis passim celebrata.*

*Hæc terræ occultas perrepat adusque cauernas:
Et fluit, ac refluit semper: Variumque saporem
Accipit: Ut varia est tellus, per viscera cuius*

Irrequietam
esse aquarū
naturam.

*Tendit: ab hac longo iam tēpore flumina manant:
Flumina, quæ pelago veniunt: iterumque marinos
Ad fluctus properant, illinc reditura vicissim,
Ut tellurem onerent: deinde aëra: postea sensim
Quæ venere, fluant: Vis paucis plurima dicam?
Hac abeant, illac redeant, & agantur in orbem,
Assidue: vegetentque (Ut sanguis corpora) terrā.*

Oceanum a-
quarū paren-
tem esse o-
mnium.

*Hinc fit, Ut Oceano manet Vis omnis aquarum:
Qui fluit, ac passim refluit, noctesque, diēsque
Scandit, descendit, turget, gignit, parit: ex quo
Vndarum genitor narratur Varibus esse.*

*Quascūq; orbis habet nymphas, hic ædedit omneis,
Partim sub terra, partim supra, ingredientiēs:
Partim etiam grauidis de nubibus egredientes.*

Sed meminisse decet, corpus telluris, & vnda,

Terrā cum
aqua vnum
globulū fa-
cere.

*Vnum spheralem globulum simul ædere: cuius
Parteis detexit diuumque, hominumque potestas,
Ad proprios vsus viuentum, stante figura.*

☞ Aquam orbicularis esse figuræ, ac globulum vnum cum terra facere.

Corpus aquæ totum, formã retinere rotundam
 Ostendit signum positu propè littora Ponti,
 Soluente à portu naui, longèque fluente.
 Nam sensim visum refugit: seque eripit Ultro
 Ex nostris oculis, medio surgente tumore
 AEquoris, in quocunque loco sedem tibi nauis
 Præstet: idem poteris de ipsa quoque dicere nauis,
 Cùm se dat Ventis: nam stanti in littore, velox
 Vanescit: quod aquæ donabis iure tumori.
 Monstrabunt eadem scopuli visi, atque latentes.
 Si causas alias hic à me fortè requiris,
 De tellure prius conscripta, eiusque figura
 Consule: nanque vnu globulum cõponere tradunt
 Cum terra immesum pelagus: quapropter Vtrique
 Ferme consimiles poteris subtexere causas.

Demonstrationes quòd
 aqua sit figu-
 re sphaericę.

- 1.
- 2.
- 3.

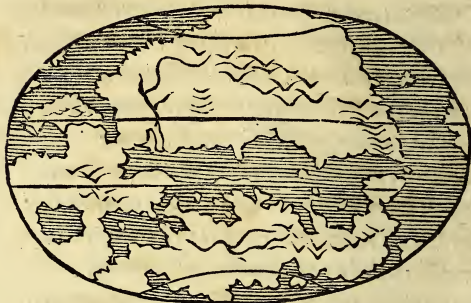
Terræ & aquæ globus,
 ac superficies
 eadem.

☞ Trium demon-
 strationum su-
 periorum pi-
 ctura.

b. ij.

3 Aquam & terram unum globulum
simul constituere.

4 Aëris, & regionum eius locus, necnon de-
scriptio dilucida, breuis, ac pulchra.

Locus aeris,
& natura.

ET terras, vndámque, vagus cõplectitur Aër,
Huc, illuc variè diffusus: & omnia passim,
Ne detur vacuum, perreptans: deque vapore
Conformans pluuias, tonitru, igneis, nubila, flatus.
In aera vapo
res duplices
ferri. Adhæc
quæ illic gi
gnantur.

- Quicquid enim tellure ima, atque fluëiibus vndis
Exhalat: sensim huc mutato corpore fertur:
Idque, vapor solet esse duplex: leuis, aridus, vnus,
Vnde ignes fiunt varij, per inane volantes:
1 De quibus haud pridè librũ vulgavimus amplũ.
2. Frigidus est alter, crassus, simul & grauis: ex quo
Nunc rores bibulis latè funduntur in aruis:

Nunc atræ incumbunt nebulae, conuallibus imis:

Aut plantis caelo fusæ sparguntur, & herbis
Pergratae pluuia: aut suspecto verbere grando
Irruit: aut canis albescunt rura pruinis:

Aut niuibus montes longè, vastèque teguntur.

Hæc verò cuncta emittit circumfluus Aer,

Aptè distinctus triplici regione: suprema

Accipit æthereum vicino ex igne calorem,

Necnon Vulcani semper sitit vsta camino.

Hic vbi (si sicca & tenuis succenditur aptè

Materies) apparent astra cadentia caelo:

Ignitæque trabes æstiuâ nocte micantes,

Atque alia id genus humanas turbantia mentes:

Vt sunt non visi regnis impune Cometae.

Pars media (vt scribunt) verè est gelidissima: necnō

Semper ab inflexu radiorum amota, malignum

Frigus, & algentem latè complexa rigorem.

Hic fiunt pluuia, nubes, ac fulmina, sæuo

Cum tonitru: Variique agitantés nubila venti.

Infima pars calida est, atque humida: nã vapor illã

Humectat, liquidis exhalans iugiter vndis:

Ac Solis radius, sic vel sic, vsque reflexus

Calfacit: vt cœlũ atque solum permittit, agitque:

Ergo, æquè patiens est frigoris, atque caloris:

Alternasque vices, alterna sorte rependit:

Verè tepens, æstate calens, eadem horrida bruma.

b. iij.

7.

Tres aeris
regionas, &
earũdem na
tura.

I.

Suprema ae-
ris regio.

2.

Media aeris
regio.

3.

Infima aeris
regio.

*Hic sunt ignes, nebulae, cum rore pruinae:
Cetera de nostris tibi sunt noscenda Cometis.
Nempe illic multis describimus Aëra Verbis:
Et quaecunque eius triplici in regione parantur.*

Authoris li-
ber, qui Co-
metogra-
phia in-
scribitur.

¶ Ignis locus, natura, & descriptio sané-
quam elegans: cum iis quæ ad illum
pertinent, ex ipso fiunt, & eundem oc-
cultè continent.

Locus ele-
mèti ignis,
& eius na-
tura.

Ignis ad aethereas volucer se continet arces,
Summâque complectens imi fastigia mundi,
Flammarum vallo natura moenia firmat:
Nam quæ sunt caelo, & Stellis propiora coruscis,
Debent nobiliora etiam, & meliora putari:
Perbellè ergo prisca ignem scripsere propinquum,
Contiguûmque orbi Lunæ, sed luce carentem:
Vrentem tamen in primis: mirèque calentem.
Quod verum esse docet ratio: nam nocte videmus
Per sudum volitare faces, flammâsque vagari
Aëra per liquidum: & delabi sidera caelo:
Quæ fiunt, sicci & tenues quòd in aëra fumi
Altius ascendant: superòque crementur ab igni:
Qui nisi sub caelo verè esset, non vapor illic
Accendi posset, noctisque volare per umbram.
Ast, ne quæso putes ignem in summa aëris esse

Demôstra-
stratio quòd
sursum verus
sit ignis.

*Tantum particula: cuius cœlestis origo est:
 Nam cœlum, tellus, ær, mare, pace ligatum
 Concordi huc retinent, vitali & lumine plenum.
 Hunc corpus nostrum, & res mundi quæque, sopitum
 Includunt: seu sursum spectes, siue deorsum:
 Vnde mihi fecunda nimis, mirandaque valde
 Est semper visa, & semper dicta, atque putata
 Vis ignis: siue hunc germen cœleste vocandum
 Censet, aut aliud: nam mundo spargitur omni:
 Omnibus in rebus latitat: sua semina passum
 Distribuit: quod ego paucis ostendere pergo.
 Vidisti per sepe oculos in nocte, repente
 Pulsatos, ignis scintillas mittere longè.
 Vidisti crebro, quod cum balearica plumbum
 Funda iacit, volat, ac mox incandescit eundo:
 Et quos non habuit, sub nubibus inuenit igneis.
 Vidisti magnos miranda incendia montis
 Ruettare, & validas cœlo dispergere flammis.
 Vidisti calidos ardenti exsurgere fonteis
 Tellure, ignitumque antra exudare vaporem:
 Sulphureosque lacus, vasto cum murmure, ab imo
 Misceri, & rapidè tolli feruentibus vndis.
 Vidisti decies fulgetræ & fulminis ignem
 Aère grassantem, & nullo ignis fomite factum.
 Collis etiam diffundi cernitur ignis
 E trabibus: duraque abstrusa ex arbore flamma*

b. iiij.

Ignis vbiq̄ue
 per totum mū-
 dum, ac illius
 partes diffu-
 sum esse, li-
 cet occultè.

Pulchra histo-
 ria & summa
 admiratione
 digna, de oc-
 cultis igni-
 bus.

Ignes, ceu
vitalē & na-
rium rerū
spiritū, vbi-
que naturā
sparsisse.

Ignis locus,
omnium ele-
mentorū
summus.

Excudi: montesque procul fumare minaci
Ventorum impulsu, sese allidentibus ipsis
Saxis, inque vicem valido occurrentibus ictu.
Sic quoque cum dubij subeunt certamina belli
Ferro instructa acies: & totis viribus hostes
Mutua confertis exercent praelia dextris.
Dum caua terribili tinnitu pulsa resultant
Arma, vomunt crebros gladiis tudentibus ignes.
Præterea, duris sonipes calcaribus actus,
Dum salit, & silices ferratis calcibus urget,
Excudit rutilos ignes: soleaque latentem
In tenues acer scintillam dissipat auras.
Sic ferro præfixa, & nervo impulsa sagitta
Aëra per vacuum, ignescitque, ardeique volando.
Vsq; adeo natura suis spectatur vbi que
Ignibus esse potens, occulto numine nobis.
Sed satis hæc fuerint: redeo ad summi aëris ignem
Dimissum: qui cum leuitate ipsum aëra vincat,
Altior haud dubie locus illi competit: ergo
Sub cælo est eius sedes, & proxima Luna:
Sub cælo dico, ad quod quando irrepimus, omni
Conatu de illo satagamus scribere tandem.

¶ Ignem de omnibus elementis altiore
locum & sedem obtinere.

¶ Cœlum esse vndique sursum : cui iamiam
descripta mundi elementa omnia subster-
nuntur, nedum sola terra. Adhæc, quòd fi-
guram habeat orbicularem, nec aliam,
non absque ratione.

P Rincipiò, rerum custos natura, parénsque,
Cum tantã strueret molem per moenia mûdi,
Et circumfufis orbem concluderet astris
Vndique pendentem in medio, diuersaque membra
Ordinibus certis sociaret corpus in vnum,
Aërâque, & terras, flãmâmq;, vndâmq; fluentē,
Mutua in alterutrum præbere alimenta iuberet,
Vt tot pugnantes regevet concordia causas,
Ac staret socio religatus fœdere mundus,
Quòdque erat inferius, vires hauriret ab alto,
Excelsum posuit cœlum: sub imagine magnæ

Dei & Na-
tura summa
prouidentia
in mûdi stru-
ctura.

Demonstrationes quod cœlum sit figuræ sphericæ.
 Cuiusdam spheræ: dic quorsum? iure decenti:
 Spherica nam verè perfectior esse figura
 Censetur cunctis aliis, quod non habet in se
 Principium, finemque: capax quod denique, necnò

I. Simplex & formosa manet, fitque apta moueri:
 Præsertim circa medium (ceu vertitur æther
 Circa ipsam terram, in medio quæ cõdita mûdi est)
 Conuenit hæc igitur cœlo tam digna figura,
 Ac eius Spheris: & toti denique mundo.
 Conuenit & Soli, Lunæque, ac omnibus astris.
 Spheris & cœlestibus corporib^o orbicularé in se figuram.

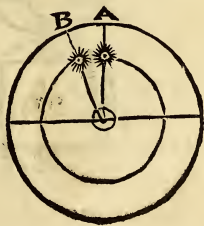
- Quanquam aliter fingit pictorum inscitia turpis,
 Cui audendi quiduis semper fuit ampla potestas.
 Hæc cœlum possunt vtcunque probare rotundum:
2. Quæ si non rident, poterunt fortasse placere
 Ista tibi: sequitur cœlum (vt mûdi omnia) summũ
 Archetypum: cui vel finem dare, principiumque
 Nemo queat (velut in Sphæra) manet ergo rotundũ,
3. A simili. Rursum, rebus natura quibusque,
 Quas ad res fiunt, formam propriam, atque figurã
 Exhibuit: cœli proprium censetur, in orbem
 Assiduè volui: ergo cœlo spherica forma
 Quadrat, nã cyclicũ gressum describit ad vnguẽ.
4. Iunges, quod nullos anglos motum remorantes,
 Spherica de cunctis, & multis vna figura
 Prætendit: quare cœlo bene commoda perstat.
5. Si quos præterea cœlum concluderet anglos,

*Absque loco corpus iusta ratione daretur:
 Ut Vacuum taceam. natura legibus omni
 Explosum mundo: fuit ergo necesse rotundum.
 Vis alias causas? si planum, vel lateratum
 6.
 Esset, non eius partes equaliter omnes
 Terrâ distarent: ac maiora, atque minora
 Sydera lucrent: quod contrâ rite videmus:
 Namque per illius cursum nulla astra notantur
 (Exclusis fumis) maiora, minorâue: sed nec
 Esse propinqua magis, magis insuper vsque remota
 Vna, quàm reliqua cœlorum parte: quod vnum
 Certè non fieret, ni cœlis sphaerica forma
 Diuini artificis mirando munere inesset.
 Sed satis hæc: cœlis breuitas gratissima res est.*

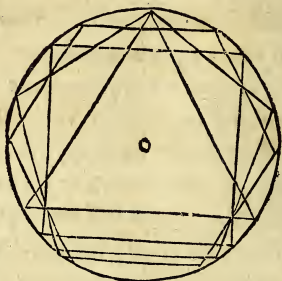
Colligitur
 cœlis sphae-
 ricâ formâ,
 & deberi &
 inesse.

☞ Demonstrationū pri-
 ma, secunda, tertia,
 quarta, & itē sexta
 pictura.

☞ Eadem cū proxima.

⌘ Demonstrationum quinta & sexta pictura, & schema non inelegans.

⌘ Eadem demonstrationes, nisi quòd particulatim, & expressè magis, iam dicta figurant.

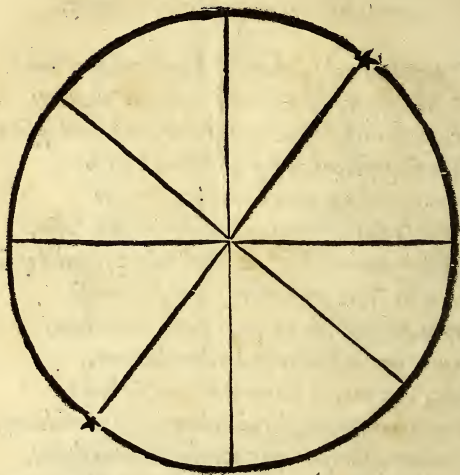
Quòd Sphærae nomen mundo (de quo hætenus) perappositè quadret: ipsùm-que totum, siue Vniuersum, Sphæra mundi sanè quam rectè nuncupetur.

Corpus, quod solidum est, & clauditur vna Rite superficie, Theodosio Sphæra vocatur: In cuius medio est pūctum, à quo semper ad ipsam Vsque superficiem, si ingentes limite recto Ducas lineolas, æquales vndique surgent Inter se: velut ars demonstrat, & indicat vsus. Quādo igitur mūdus, solidū, plenumq; (quòd ipsa Detrectet vacuum natura) agnoscitur esse Corpus, perfectè, ac ex omni parte rotundum, In cuius medio, centrum à tellure locatur, Hinc, verè mundi totius machina, Sphærae Nomen habere potest, cui cœlum iungimus altum, Omnibus assumptis, quæ occulto numine desert. In quibus, hic restat tenuem exercere Mineruam: Et vires tentare, velut promissimus antè.

Sphærae dif-
finitio ex
Theodosio.

Mundū vni-
uersum rectè
Sphærae no-
men sibi vé-
dicare.

☉ *Pictura superioris descriptionis Sphæra.*

☉ FINIS LIBRI PRIMI
de mundi Sphæra, seu Cosmographia:
authore Antonio Mizaldo
Monluciano.

ANTONII
MIZALDI MONLVCIANI
DE MVNDI SPHAERA, SEV
Cosmographia, Liber secundus.

HACTENVS aërios tractus, ter-
raëque, marisque,
Ac ignis summi, illæsis excurrim' alis:
Restat vt æthereas sedes, mea Mu-
sa, petamus:

Et Sphæræ mundi loca præstantissima (cælum
Inquam) dum ventum est illuc, & spirat Apollo,
Lustremus: sacræ rutilant hîc vndique flammæ.
Quare agè, pone metum, cœli rectrice vocata:
Nanque opus ingenio est, nec non prædiuite Vena.
Ergo, ades Vranie, & facilem te trade roganti:
Vranie, cui nota omnis penetralia cœli:
Quæ superùm sedes, stellat àque templa gubernas:
Sunt maiora etenim dictis dicenda: timétque
Mens mea tam tenuis, mysteria tanta referre:
Te duce tutus ero: quidnam cunctamur? eundum
Musa citò: quando collucent lumina mille:

Parasæue in
sequétia, bre
uè proposi-
tionem an-
nexâ habés.

Inuocatio
attentioné
captans.

γνῶμη.

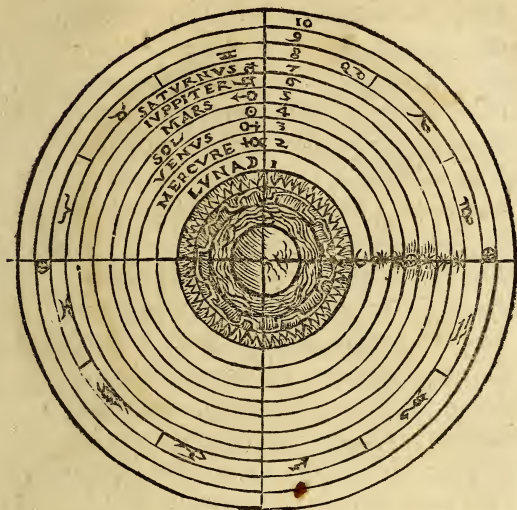
*Mille faces ardent: ac coelica regna refulgent.
Sume animum, & Vanam tellurem despicere: certe
Rebus in excelsis decus est, ac gloria maior.*

*Quid coelum, & quibus rebus in genere
constet: siue, quas in partes vulgò diui-
datur.*

Coeli diffini-
tio, & eiusdē
in suas par-
tes distribu-
tio.

Q Vicquid habent elementa sibi super vndi-
que stratum,
*Id coelum priscis communi est nomine dictum,
Necnon athereus mundus: qui corpora perfert
Plurima: multiplices Sphaeras includit: habetque
Centrum, axemque, polos, maiores, atque minores
Cyclos: cumque vagis Stellis illustria Signa:
De quibus hinc nobis est tandem sermo futurus.*

De Cæli, seu Mundi superioris, & item inferioris, pictura.

Sphærarum cœlestium numerus, & quod cœlum, ac superiores, sphæræ, inferiora omnia circumcludant: eaque (excepta terra) secum perpetuò rapiant. Vbi de motu primi orbis, seu summi mobilis, non pauca.

Orbes cælorum duntaxat sæcula prisca octo fecerunt: quibus vnum deinde secuta

C. i.

Orbes cœlorum olim octo, hodie nouè.

*Ætas adiunxit, quo posthac ordine tradam.
 Stellas summus habet, reliquis ascribe Planetas.
 Omnes sunt mundo concentri: suntque voluti
 Contiguè: quæ tota solet complexio dici
 Machina cœlestis, necnon essentia quinta,
 Vocèque plebeia, & vulgari nomine cœlum:
 Omnia concludens, ac motu sedulò raptans:*

Cœlū, omnia
 fecū, ex-
 cepta terra,
 rapere.

*Nam nil immotum patitur: tamen intima tellus
 Stat semper (medium quoniã concessit ad orbem:
 Vt supra scriptum est) circa hanc vertigine mira
 Machina cœlestis tot iam labentibus annis
 Sponte sua vehitur: multosque intercipit orbes:
 De quorū numero, summus (quod mobile primum*

Motus primi
 mobilis, seu
 noni cœli.

*Dicitur) extremis rapidè discedit ab Indis,
 Mauros, Hispanosque petens: spaciòque diurno
 Complect iter: celeri cursu cœlestia secum
 Corpora cuncta trahens: illorūque insuper orbes,
 (Ceu totum partes) nullo spectabilis astro:
 Quem motum absolvit mundi super axe, polisque:
 Vnde, & mundanū vocitant, pariterque diurnū,
 Et raptus: cui se comitem violentia præbet,
 Vt visum est multis: quod nos tamè esse probamus*

Liber ab au-
 thore nuper
 emissus, qui
 Inanctolo-
 gia inscribi-
 tur.

*Falsum in eo libro, qui septem vicūque Planetas
 Describit: medicosque monet cœlestia scire:
 Cannubiūque vetus reparat cœli, & medicina.*

☉ Cœlestes Sphæras omnes, ab Oriente, per Meridiem, ad Occasum, intra horas quatuor & viginti, quotidie volui, ac reuolui.

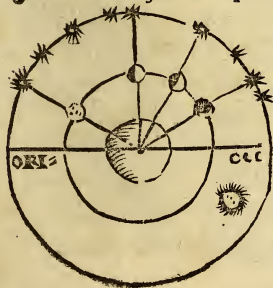
I Am quòd ab exortu cœlum voluatur, eát que Occasum versus, Stellæ monstrant orientes, Et sese sensim at tollentes, donec ad vnum Sit ventum cœli medium, Solémque cadentem Inuisant, æquè distantes, atque remotæ Inter se: & parili cursu semper gradientes. Quod môstrare queunt etiã arctica sÿdera quæque: Nam cyclos formant, & semper agûtur in orbem Cuius cõspicuum: nec enim merguntur in vndas: His saltem nostris Boream spectantibus oris. Sunt aliæ causæ, quas prætermittere visum est: Quòd scateant illis veterũ monimenta sophorum: Et nos quæramus docta breuitate placere, Ac facili: qua nil discenti gratius extat.

Demonstrationes quòd cœlum orbiculariter feratur ab Oriente, per Meridiẽ ad Occasum.

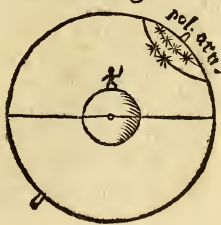
- 1.
- 2.

Facilis breuitas vbique gratissima.

☉ Prima demõstrationis pictura.

☉ Secunda demõstrationis imago.

c. ij.

☉ Cœlestes Sphæras alium habere motum à iâ posito: & quòd propria vi contra summum cœlum nitantur, ab occasu, per meridiem, in exortum procedendo. Vbi de motu, numero, & ordine cœlestium orbium. Adhæc, quanto tempore suam reuolutionem, Sphæra quælibet, vi propria, ac motu congenito, perficiat.

Motus inferiorū Sphærarū omniū cōtrarius motui primo.

IN primum, oppositis nituntur motibus, orbes Omnes cœlorum, propriis virtutibus acti: Signiferi (vt prius visum est) super axe, polisque: Hinc Gangem versus pergunt à Gadibus (vt te Luna docere potest de Stellis omnibus) horum Maximus, innumeris astris est lucidus: atque Curriculo annorum centum vix perficit vnum Rite gradum: iuxta hunc Saturni Sphæra locatur Inferius: triginta annis quæ tota mouetur. Iuppiter est subter, qui cursum complet in annis sex: hunc sequitur Mauors, annisque duobus Vertitur in gyrum: post hunc Sol ipse, trecentis Et sexaginta (vt scribunt) cum quinque diebus, Necnon sex horis, totum percurrit Olympum.

Orbiū Planetarū ordo & motus.

Sol, Venus, & Mercuri⁹ eundem ferè habent motum.

Infrà, post Solem, Veneris rota voluitur: eòdem Tempore, quo Titan (cui Stilbon se comitem dat) Vel, si audis doctos, septémque, decémque diebus Ocyus: atque hinc Mercurij supponitur astrum

Præcept: nam cursim properat, citiusque mouetur,
 Quàm Cyt herea, nouem (si res est vera) diebus.
 Vltimus est orbis Lunæ: spacióque dierum
 Viginti, atque nouem, necnon bis quattuor horis
 Finit iter: remeâtque illuc, prius vnde recessit.
 Ordo ducem sequitur, donec venit orbis in orbem.

Æ Cælbrum, & orbium Plane-
 tarum pictura.

☉. Cœlestes Sphæras omnes, & illarū item Stellas vniuerfas (ex quibus tota cœlorum machina coalescit) à se, & suis formis naturali motu agi, non violento.

Sphæras, & stellatas illarum partes à se, & suis formis natura moueri.

Demóstratio pulcherrima, & summe notanda

C Redibile est sanè, cœlestia corpora, necnon Orbes iam positos omnes ex ordine, per se, A que suis formis duci, sempérque moueri: Ac naturali gyro percurrere terras: Natura est siquidem motore potentior omni. Naturam verò appello legem omnipotentis, Supremique patris: quam prima ab origine mundi Cunctis imposuit rebus: iussurque teneri Inuolabiliter, dum mundi secula manebunt: Sic aqua semper erit mollis: sic ignis adurens: Sic stabilis tellus: sic semper mobilis aër: Sic forma, & virtus herbis sua cuique tributa est: Necnon arboribus, necnon animalibus ipsis. Sic circumuolui cœlum sine fine decens est. Usque adeo sibi constans est diuina voluntas.

☉. Cœlestium Sphærarum magnitudines varias esse, vti etiam motus. Vbi de miranda velocitate primi mobilis, seu summi, & supremi cœli.

Q Vantò plus absunt cœli orbis, plúsue recedunt A summo, tantò censentur iure minores:

Velocique magis sursum procedere motu:

Motu (inquam) proprio: nam à primo secius itur:

Qui vsque adeo celeri fertur vertigine, vt omnes

Præuertat volucres: vêtôsque, ac fulmina vincat:

Quò ergo quæque magis Sphæra est sublimis: in illa

Fortior est motus: mundumque rapaciùs ambit.

Quare illud cœlum, quod primum mobile fertur,

Maximū habet motu: sed motus maximus ille est,

Tēpore qui minimo spacia, & loca maxima trāsit.

Quod summum peragit rapida vertigine cœlum:

Vnde in nictu oculi totum percurreret orbem,

Ni obstarent illi Sphærae quas continet in se:

Cursum frænantes validum: ne protinus omnem

Voluendo rapiat secum terram, Oceanumque.

O rem mirandā imprimis, summēque stupendam!

Huc, mortalis homo, huc cæca erige lumina: nosce

Quis tantam iubeat tam paruo tempore molem,

Tam longas transire vias, iterumque redire:

Nec cessare vnquam, & nullum sentire laborem.

Hic miranda tibi, & summè veneranda potestas

Magna Dei patris, necnon Sapientia: cuius

Verbum formauit cœlos: ac ordine miro

Digestit: certoque ornauit sydere cunctos,

Qui subsunt: veluti multo, quod desuper astat:

Vires cuique suas, occulto numine, spirans:

Necnò & proprium, vegeto cum lumine, motum:

Sphæras cœ-
li superiores
velocissimo
agimotu.

Summa ve-
locitas pri-
mi cœli seu
nonæ Sphæ-
ræ.

Omnia sum-
ma prouiden-
tia fieri, ac
gubernari.

*Quo stante, & radios stellarum rite vehente,
Et verè æthereum passim spargente teporem,
Inferior mundus Vitali pascitur aura.*

☉ Cœlestis Sphæræ, & itē mundanæ, centrum,
axis, & poli: circa quæ, tam reuolutiones,
quàm motus sursum fieri imaginantur.

Centri dif-
finitio ex
Euclide, &
Theodosio.

Poli mundi,
& axis.

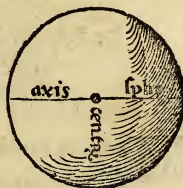
Axem mun-
di nequaquã
esse materi-
alem.

T *V* centrũ Sphæræ, punctũ mediũ esse putabis,
A quo si innumeri tractus ducãtur ad ipsum
Circuitum: æquales inter se semper habentur:
Vt visum est priscis: qui nos pariter docuerunt,
Puncta duo, cœlum ad paruos vbi voluitur orbes,
Esse polos mundi: quos linea ducta per imum
Telluris centrum, gemino de cardine mundi,
In propriis facit extremis: circa quæ mouetur
Perpetuò, rapida & celeri vertigine cœlum:
Hanc (quia per mediũ circa quod cuncta mouetur
In longum transit, volui, ducique recusans,
Ac inclinari, vel se conuertere in orbem)
Inscripsere axem: qui motum non habet vllum:
Non secus atque axis, circa quem multa rotarum
Turba suos motus immoto perficit illo.
Hunc si forte putas robustum, ac materialem,
Aut graue pondus, & immensum gestare, profectò
Erras: nam quicquid circumfert, illud habetur
Simplex, diuinum, & terrestris corporis expers.

⌚ Demōstratio centri Sphaeræ.

⌚ Demōstratio axis Sphaeræ, & polorum Mundi.

⌚ Cœlestis Sphaeræ, vti etiam mundanæ, polos duplices esse.

HIC te scire velim (describã plurima paucis) Poli duo, arcticus, & antarcticus.

Quòd propr.ũ nomẽ sortitur Vterque poloruũ.

Arcticus est vnus, Borealis rite vocatus:

Austrinus, Norius, necnon Antartcticus alter:
Qui fugit à nobis, & nostro lumine semper,
Donec ad AEquantẽ cyclum ventũ sit, & vltra.

Ne tamen ignores hac in ratione polorum,
Quòd quoties vnus spectatur, mox latet alter.

Quòd globus, atque tumor telluris cogit: Vterque
Conspicius tamen est habitãribus AEquidialem:

Hunc vltra, & citra verè fugit vnus, abítque:
Vt post dicemus, Stellis, cœloque fauente.

His positis, quæ sit cœli constructio: quòsue
Excipiat cyclos, nunc demum scribere pergo.

Vbi vterque polorum appareat, vel vnus tantũ.

♁ Sex maiorū circularū cælestis Sphæ-
ra (qui de multis aliis præcipui habentur)
descriptio, vsus, natura, & situs.

♁ Imprimis Zodiaci, seu obliqui circuli,
quem & vitæ, & interitus viam, perap-
positè dixerunt Peripatetici.

Zodiaci de-
scriptio, sit^o,
& vsus.

Miores cycli, qui cælum partibus æquis
Distingunt, nobis numero sex esse feruntur:
Signifer est vnus, bisseis vndique Signis
Conspiciuus, Tropicū attingens, obliquus, vtrūque:
(Vnde κύκλον λόξον bene dixit Græcia quōdam)
A summo Cancrum, Capricornum pulsat ab imo:
Atque locis geminis complectitur AEquidiale:
Lanigeri, & Libræ prima de parte, gradūque.
Illustris per eum Phoebus moderatur habenas:
Subsequiturque suo fratrem hinc, vaga Delia, curru:
Et quinque aduerso luctantia sidera motu,
Hic peragunt varios naturæ lege meatus:
Nonnunquam sursum volitando, sæpe deorsum:
Quo fit, ut è cunctis latus fingatur, vbi que
Eximiis Stellis rutilans: quem linea ducta
Per medium (Via solaris vocitata Latinis,
Ἡλιacos κύκλος & Græcis, & ecliprica, propter
Defectus sub eam venientes) diuidit aptè:

Zodiacus
Planetarum
via, & vehi-
culum.

Ecliptica, &
cur ita dicta.

Inque duas partes, Aquilonem versus, & Austrum
 Dissescit: dempto hoc, maiores atque minores,

Zodiaci la-
 titudo.

Sunt censendi alij, ceu sphaerica virgula, cycli:

Quois tercentenos, orbis, coelique periti

Ascripsere gradus, decies sex si superaddis

In longum, ducto ex equali limite tractu.

Sed te scire velim, quod habet sibi Signifer axem,

Zodiaci axis
 & poli.

Puncta, polos itidem seclusos, atque remotos

A mundo, queis sunt limes parui duo cycli:

Arcticus vnus, & hinc fugies Antarcticus alter.

His innixi orbis caelorum, quotquot habentur

Suppositi octauo, propria virtute mouentur:

Vt paulo ante, tibi sat agebam ostendere paucis.

Restat peruigili, & studiosa mente notandum,

Quod valde grata est ecliptica linea Phœbo:

Nam recta per eam semper graditurque, regitque

Vfus ecli-
 pticæ.

Igniuomos per eam currus, sub tramite fixo

Zodiaci: qui de tot cyclis solus, & vnus,

Non visus aciemque fugit: tantumque probari

Ille potest: sicut reliqui vix mente videntur.

Nam nitet in summo, vt stellatus balthæus, orbe:

Ac illustre facit disperso lumine caelum:

Qui ter vicenas partes capit, atque trecentas

In longum: bisque octo in latum, vt fascia, pergit:

Quæ cohibet positis errantia sidera metis.

Partiū Zo-
 diaci nume-
 rus in longi-
 tudine, & la-
 titudine.

Illum $\xi\omega\delta\lambda\iota\alpha\nu\omicron\upsilon\pi$ Græci dixere, Latini
 Orbem signiferum: quod gestet Signa, vehatque
 Obliquo positu, mundi ratione polorum:

Vnde obli-
 quus dicatur
 Zodiacus.

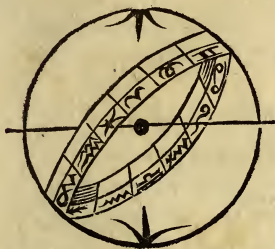
A quibus haud æquè sursum distare videtur.
 Vel, quia cū *AEquāte*, obliquos, ipsisque *Coluris*,
Anglos componit, de *Sphæra* corpore notos.
 Vel, quòd, vt *AEquator*, passu non scandit eodem:
 Nāque eius partes, Variè ascēduntque, caduntque:
 Nunc obliquè, aliàs rectè, lentèque, repente
 Nōnunquā: vt *Sphæra* præbet positusque, situsque.
 Causas (si quæ sunt reliquæ) monstrare studebo
 Mē sibi hinc paucis, scripto hisce volumine rebus.

Vfus Zodia-
 ci, & eiusdē
 commoditas
 multiplex.

Tu tamen interea disces, quòd semper ab ipso
 Hoc cyclo, errantum & fixarum quærimus ortus,
 Nec non occasus: & eorum tempora quæque:
 Cui dat principium de Signis Laniger vnus:
 (Si mihi principium cyclo concedis inesse)
 Est etiam motus proprii mensura $\pi\lambda\epsilon\upsilon\eta\tau\omega\mu$:
 Quorū quæque loca, vt fixarū, mōstrat ad vnquē.
 Et quā lata Via & queis partibus adsit eclipsis.
 Cætera quæ dici possent: & quæ sibi iuste
 Signifer ascribit, proprio tradam tibi libro,
 Vt dixi, modò vitam nobis numina seruent.

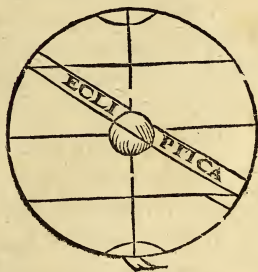
♁ Zodiacum circum obliquum esse, ac latum: adhuc terram ambire.

♁ Zodiacum in 12. partes secundum longitudinē distribui, per quas errāt Planeta.

♁ Zodiaci, & itē mundi, poli, & axes: cum partium distributione.

♁ Positus Zodiaci, & eclipticae in caelo, cum limitibus eorundem.

Æquinoctialis circuli, seu Æquatoris, descriptio, vsus, natura, & situs.

Æquinoctialis descriptio, & sit^o.

Signiferum Æquator rectus secat: inque priori Lanigeri, Libraeque gradu, lucem aquat, & Vmbra,

In media cœli & mundi regione locatus:

Qui fermè à Cancro vicenis, atque quaternis

Particulis procul est, totidem simul à Capricorno.

Parte ab Vtraque Videns axè: ex quo diuidit omne

In tractus geminos cœlum, Notium, Boreumque:

Vfus Æquinoctialis, multiplex, & summè notandi.

Necnon Signiferum totum: sub quo hospite, Phœbus

Componit paribus numeris, noctesque, diesque,

Quoquò te vertas, vt nomen personat ipsum.

Addo, quòd hunc toto gradiens describit in anno

Bis, dum Lanigeri, & Librae primordia calcas:

Atque cita rapitur summi vertigine cœli.

Ex illo manat terræ distantia lata:

Signiferi graduum quæ declinatio, necnon

Stellarum: & vastæ telluris quæ via longa:

Huius præsidio discrimina lucis & Vmbra,

Constanti, certòque modo venamur Vbique:

Æquinoctialis de omnibus Sphaerae circulis magnos habet vsus.

Ipseque percipimus toto Æquidialia mundo.

Is motus primi est mensura, & temporis: illinc

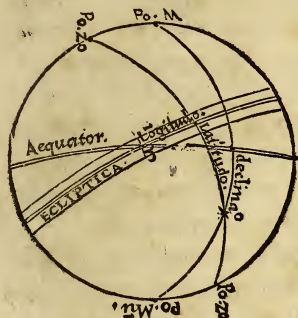
Signorum ascensus in Sphaera Vtraque petuntur,

Necnon descensus: quod ego describere pergam,

*Si non hîc, alibi saltem: modò dixeris à me
Ista parte satis tibi factum vtcunque fuisse.*

☉ *A Equinoctialis cū Zodiaco pos-
sitas, & vtriusque sectio.*

☉ *Nuda AEquatoris positio,
& pictura.*

☉ *Meridiani circuli descriptio, natura,
vſus, & fitus.*

H *ic paribus ſpacijs occaſum cernit, & ortum
Circulus: ac geminũ concurrit ſemper ad axẽ:
Semper & in puncto capitum verſatur vbiq̃:
Atque ſecat totum medio de limite mundum.
Sub quo tam tenebras, quàm lucẽ, Phœbus ab alto
Diuidit ex æquo: ſed non manet, eſt que meanti
Mobilis, ac ſedem varians: nam ſi quis Heoos,
Heſperioſue petit, medius dum proſilit alter,
Cum tellure polum, necnon & tempora mutat.*

Meridiani
circuli de-
ſcriptio, ſi-
tus, & loc^o.

Meridianos
circulos plu-
res inter per
agrandū oc-
currere.

Vfus multi-
plices cir-
culi meri-
diani.

Parascue ad
sequentia.

*Ex quo perfacile excerpis, tot, tamque frequentes
Esse μεσημέριος, quot connumerantur ab ortu,
Occasum versus, capit alia punctula (Zenith
Dixerunt Arabes) quæ centum, ni bene fallor,
Cosmographi faciunt, si octogena insuper addis.
Ergo, quisquis ad Occasum rectâ, vel ad ortum
Tendit, iure μεσημέριον mutatque, facitque
Crebrò nouum: sed si rectè peragrarè polorum
Alterutrum versus cupiat, sane ille sub vno
Deget perpetuò: quidnam vis amplius? omnes
Astronomi motus ad eum referuntque, diemque
Incipiunt: stella petitur distantia ab illo
Æquãtem versus: velut ars demonstrat, & vsus.
Hunc vbi Sol sursum attingit, mediam tibi lucem
Exhibet: & tenebras medias deorsum.
Vnde dies, noctesque æquali limite truncat,
In matutinum, & vespertinum quoque tempus.
Quare, defixum quacunque in parte putabis
Esse vnum: cui sunt vsus, & commoda mille:
Exponenda locis aliis: sed scito tamen, quòd
Quisque μεσημέριος, quauis regione, situque,
Anglos semper habet rectos cum Æquãre dierum:
Et cum Finitore secat sub partibus æquis,
Quattuor in tractus cœli, velut hic modò scribã.*

✽ Meridianos varios ac fugaces, à polis mundi per locorum vertices procedere.

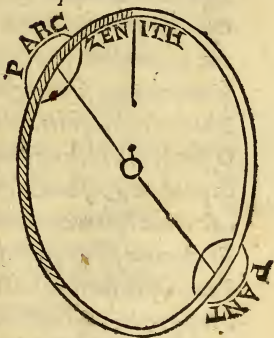
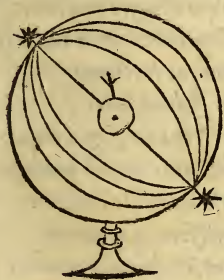

✽ Meridiani, A Equatoris, & Zodiaci positio.

✽ Nud^o meridiani, & poli eiusdem situs, ac pictura.

✽ Meridianorum diuersitas.

d. i.

☉ Horizontis, seu Finitoris circuli, descriptio, vsus, natura & situs.

Quid Horizon, seu Finitor circulus.

Circumfer faciles oculos, vultumque per orbem,

*In campo quem nulla premunt obstacula magna:
Quidquid erit coeli sursum, terraëque deorsum,
Quà coit ipse ferè nullo discrimine mundus,
Reddütque, aut tollit fulgentia sydera cuique,
Cingendo tenui Sphæralem limite gyrum,
Verticis à puncto distans æqualiter, illud
A Græcis, proprio de nomine fertur ὀρίζων:*

Vsus multiplices Horizontis.

*Qui medium Sphærae superum distinguit ab imo:
Atque à nocte diem secernit: punctaque ponit
Ortus Stellarum, atque occasus: denique reddit
Signorum ascensus, & descensus bene notos:
Ostendit partem mundi Boream, Notiámque,
Ac orientalem: occiduam cui iungito tractum:
Ventorumque situm: & surgentis, deinde cadentis
Phœbi defixas sedes, vbiunque locorum:
Offert præterea, quæ semper sydera, nobis
Se prodant, & se occultent: veniant, fugiantque:
Ac rectæ Sphærae, atque obliquæ campus habetur:
Et quantus sit quisque dies, cum nocte recludit:
Paucis, quæ fuerant sub terra fert in apertum:
Atque poli, vt Græci dicunt, ἐξ ἀπορίας, necnon
Æquantis, facili demonstrat, & edocet arte:*

Ac domibus caeli vulgata exordia donat.

Ast duplicē hunc faciunt: vnus directus habetur:

Quòd rectos angulos statuat cū Æquāte, polūmq̃
Admittat sub eo, prisco de nomine Zenith:

Hic vbi contingit, refecātque μεσημεριον Æquās.

Alter it obliquus recto contrarius: omni

Parte fugax ad quam migrando verteris: hinc est

Quòd quocunq̃ vagæ tulerint vestigia plantæ,

Has modò terrarum, nunc has gradientis ad oras,

Sine Austrum versus tendat, Boreāme rigentem,

Hesperiosne petat, vel deducatur ad Indos,

Fit nouus. & visu circūm spectabilis vno:

Nunc aliud cœlum ostendens, aliūdue relinquens:

Pròque polo punctum cognoscens verticis, à quo

Æquator tantūm distat, quantum polus ipse

Mundi à Finitore: poli & distantia quanta est

Verticis à puncto, tanta Æquatoris habetur

A Finitore illic declinatio: quæ sunt

Hic reliqua, excipies à viua voce magistri:

Qui, quæ non patitur lex carminis, vtrò docebit,

Monstrabitque polos maiorum denique κυλλῶν,

Partibus esse procul nouies denis, nec eo plus,

Ipsis à cyclis: illorum vnòue quadrante:

Quòtque μεσημεριοι ponentur, vel statuentur,

Tot Finitores vasta in tellure notari:

Inque aliis perget, nec quicquam doctus omitteret.

d. ij.

Horizon duplex, rectus & obliquus, cum propria cuiusque descriptione.

Horizō circulus fugax, & varius.

Multa, quæ hic desiderantur, à docto præcepto re expectanda.

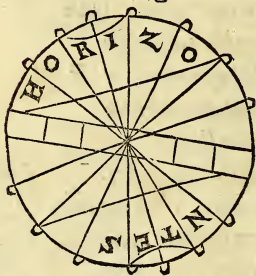
☞ *Horiſontis recti,
typus, & po-
ſitio.*

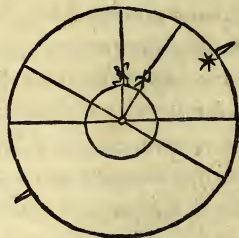
☞ *Horiſontis obliqui
pictura, & po-
ſitio.*

☞ *Varietatis Finito-
rum imago.*

☞ *Horiſontes mutari ab
Aquilone in Auſtrū
eundo, & contrā.*

☞ *Figura vna ſuperioris libri, qua
demonſtrat terram orbicularem eſſe, hīc
uſui eſſe poteſt.*

☉ Duorum Colurorum, vtriusque scilicet Solstitii, & Æquinoctii, descriptio, vsus, natura, & situs.

Hic, duo scribendi restant pro more recepto Maiores cycli: qui quattuor antè relatos, séque secant: gemino coëuntés cardine mundi. Hos (quòd cernantur mutili) dixere κολούρους, Tempora signantes anni, cœlúmque per astra Quattuor in tractus scindentes partibus æquis. Vnus Solstitia exhibet: Æquidialia ponit Alter: vix alios vsus retinēt que, ferūt que: Ni quòd ab Astronomis nunc declinatio Solis Maxima spectatur, necnon numeratur in vno: Qui in tractus totū dirimit cum fratre quaternos Cœlum, nedum vñ Æquatorē, Signiferūque: Cuius scandentem partem, partēque cadentem Aptè distinguit, necnon determinat alter. Tu reliqua ex libris discēs, docti sue magistris.

☉ Coluri solstitiorū & Æquinoctiorum pictura.

d. iij.

Descriptio Colurorū.

Vsus duorum Colurorum.

Authoris modestia, qui quia veris omnino expere non potest, idè ad doctos præceptores, hic Lectorē subinde relegat.

Admonitio in præcedentia, necnon sequentia.

Dicti maiores cycli (tollatur $\epsilon\theta\lambda\omega\nu$,
Atque $\mu\epsilon\sigma\eta\mu\acute{\epsilon}\tau\iota$) motu Sphære rapiuntur:
Ac sunt si nescis, in terris omnibus iidem
Vnâ cum reliquis, quos nunc uocitabo minores.
Sed te nosse licet, maiorum siue minorum
Vnumquemque cyclum, in tercentenas bene partes
Distribui, necnon sexaginta, ut docet vsus:
Quarû quæq; capit stadia (in nostro orbe) deorsum
Quingenta, ut, paucis, libro monstrare studebo,
Qui sequitur. mora erit breuis ac breue tēp^o, et hora.

Maiorū, mi-
norū uel cir-
culorū par-
tes. 360.

De quibusdam aliis circulis maioribus cœ-
lestis Sphære, sed minùs præcipuis, ac
necessariis.

NON prætermittes, quòd Sphære connume-
rantur

Cycli maiores alij, nunc egredientes

Circuli lon-
gitudinū lo-
corum, Stel-
larum, & do-
morū cœli.

Signiferi, mundi que polis, per centra $\pi\lambda\epsilon\upsilon\eta\tau\acute{\omega}\nu$,
Necnon Stellarum excurrendo: nunc Variorum
Tangendo rectè capitalia puncta locorum:
Sunt & quos prisci cyclos dixere domorum:
Qui in toto formant duodena palatia cœlo.
Quorum naturas, vsus, formas, rationes,
Cum libris poterit doctor recitare peritus.

¶ Quatuor circulorū minorum cælestis
Sphæra (qui de multis aliis celebres
habentur) descriptio, vsus, natura,
ac situs.

¶ Et in primis Tropici Canceri, siue Æstiu-
alis circuli, & Solstitialis.

I AM dictis cyclis poteris sociare minores:
Qui per inæquales diducunt sydera parteis:
Qualis censetur, quem verè Cancer adoptat,
Æstiuūque sibi desumit nomen ab æstu:
Nam Sol hic cursum contingens rite supremum,
Præualidos æstus nobis iaculatur ab alto:
Ex quo paulatim pergīt descendere: necnon
Voraturā facere: hinc Tropico dās nomē, & vsū:
Hic vbi Solstitiū est: non quòd verè stet ibi Sol,
(Qui solitum motum nunquā est dimittere visus,
Ni fortasse semel, Domino sic præcipiente)
Sed, quòd per lucēs aliquot, nusquam varentur
Nobis (ad sensum) quæuis vmbrae capitales,
Et summæ: nec item crescat, vel sit minus ex se
Luminis ac noctis spatium: queis iungimus aptè,
Quòd Sol hoc cyclo à Borea desleclit ad Austrum
Nos fugiens, reuehensque aliis regionibus æstum:
Pro summa bonitate Dei: qui protinus vni
Omnia non confert, sed multis diuidit, vt vult.

d iij.

Tropici Can-
cri siue æsti-
ualis circuli
ratio, natu-
ra, & vsus.

Solstitium,
& vnde di-
catur.

Dei summa
in orbē ter-
rarum boni-
tas.

Et Breuis pictura,
& demonstratio
utriusque Tro-
pici.

Tropici Capricorni, siue Brumalis cir-
culi, & Solstitialis, descriptio, vsus, na-
tura, & situs.

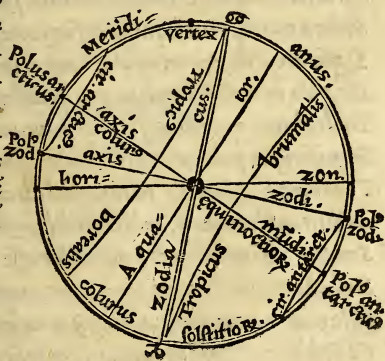
Circuli Ca-
pricorni ra-
tio, natura,
& vsus.

A Bruma cyclus, Brumalis nomine dictus,
Frigida fulgentis capit incunabula Solis.
Nam veluti nascens hic, sensim reptat in altum
Titan: ac lucem (tenebris cedentibus) illinc
Crescendo reuocat, tepidis comitantibus auris
Paulatim, & proprio motu, proprioque rotatu,
Quo tibi presentem cyclum describere pergit,
Dum partes primas rigidi scandit Capricorni,
Ac agitur subita cœli vertigine summi.
Hinc, ad nos alacris rediens, nostrumque reuisens.
Inde solus, Austrinis frigus, glaciemque, niuemque
Egregiū Dei Insinuat furtim: factusque remotior illis,
Nos adiit: & reptans, gratum, dulcēque teporem
Sole,

Frigore laxato perfert: nostróque labores,
 Vt fructum faciant, inuisit numine fausto.
 Pariibus huic denis Ant arcticus, ac duodenis
 Distat: & AEquator vicenis, atque quaternis,
 Si duo deponas, necnon terdena minuta.
 Sed ne posthabeas (quæso) quòd vterque cyclorum
 Istorum, est Solis limes: nam non abit vltra.
 Porrò, quòd AEstiuus maiori extenditur arcu
 Supra tellurem, quàm subter quòd fit, vt illic
 Maiorem lucem componat Phœbus ab alto.
 Oppositum Brumalis habet: quapropter adauget
 Nocteis: quod terris Borealibus accipe scriptum:
 Nam secus Austrinis contingere, nemo negabit.

Vfus Brumalis circuli, siue Tropici Capricorni.

Hæc pictura nõ solum duos tropicos ob oculos ponit, sed & circulos omnes sphaera, tã maiores, quã minores.

Admonitio in præcedentia, &
sequentia.

Tempus, cū in cælo, tum in terra omnia imutare. **E** St adueriendum, quòd sedes mutat Vtrumque Solstitiū: mutat simul AEquidialia: causam (Quod nequeat rectè committi versibus, & quòd Ad reliqua accelerem) facili te voce magister, Aut libri lecti, vel me reticente, docebunt.

Circuli Arctici, siue Borealis, descriptio,
usus, natura, & situs.

Arctici circuli ratio, & usus. **V** Nus ab his superest, extremo proximus axi Circulus, ad Boream: qui, quòd paruum capit ἄρκυρος,

Arcticus à nobis Græco de nomine fertur:
Sydera concludens liquidum fugientia pontum:
Quæ occasus, & ortus abest, per climata multa:
Ille, polo mundi vicinis, atque quaternis
Distrahitur gradibus, si tollas pauca minuta:
Signiferique polo totus describitur idem.
Te tamen hîc nouisse velim, quòd circulus iste,

Qualiter à Græcis Sphæra interpretibus multis, describat̃ur Arcticus circulus. **M**ultis Astronomis, veluti Proclo, & Cleomedi, Semper Visarum limes proponitur esse Stellarum: hinc Varius per climata multa notatur: Hic maior, minor illic, denique maximus isthic: Vt Sphæra est positus, necnon & ipsa polorum

Ad Finitores varios, ducta exaltatio nota
 His qui ex AEquatē ad Boream procedere tētant.
 Ergo, sub AEquatore videbitur Arcticus esse
 Nullus: propterea quod ibi cuncta astra patefcunt,
 Nulla occultantur: sensim latefcet eunti
 Ad Boream: sub quo narratur maximus esse.
 Nam cum Finitore, AEquantēque conuenit illic.
 Quod, quā sit verum, doctos censere relinquo.

Vbi Arcticus
 circulus ma-
 ximus esse
 dicatur.

¶ Breuis pictura vtriusque poli mundi,
 & Zodiaci.

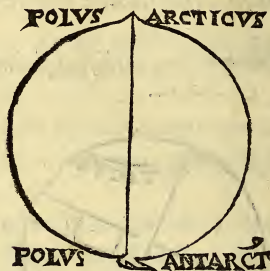
¶ Circuli Antarcticī, siue Australis, descri-
 ptio, vsus, natura, & situs.

Hic nobis restat de paruis quattuor, vnus
 Circulus: Austrinas qui stringit, & obsidet
 Arcticos.

Locus, & na-
 tura Antar-
 ctici circuli.

*At, quantum noster sublimi à cardine sursum
Distat, ab aduerso tantundem proximus ille est:
Quem terris pressum Notius prospectat Horizon.
Atque Capri Tropico terdenis, ac duodenis
Partibus abstrahitur: quem Signiferi polus explet.*

☞ *Nuda pictura duorum polorum mundi.*

☞ *Admonitio non negligenda.*

Polos mino-
rum circulo
rum cōueni-
re cum polis
maiorum.

N *On licet intactū dimittere, quosque minores
Hos cyclos, retinere polos maioribus vsque
Communes quibus esse paralleli aspiciuntur:
Aut, quibus ex spatius æqualibus vndique distāt.
Quos, quò de medio plus ferri ad vtrūque polorū,
(Hic vbi coelestis Sphæra angustatur in arctum)
Cernis, eò ☞ Verè, ☞ instè censeto minores:*

Hisque minus terræ spatium concedito: nec non
 A fixis partim, ac errantibus esse putato
 Descriptos, dum Signiferi Voluuntur ad axem.
 Si, quos exhibeant vsus, fortasse reposcis,
 Qui præter dictos permulti connumerantur,
 Tum libri (vt dixi) tum doctor factus ad vnguem
 Perfecetè exponet: nam vix sunt versibus apti.

Non omnia
 possunt ver-
 sibus com-
 mitti.

☉ Quatuor nunc descriptos, & positos mi-
 nores circulos, totum cœlum cū Æqua-
 tore, in quinque spatia dirimere: quæ Zo-
 nas cœlestes præsci Astronomi rite nun-
 cuparunt.

Q Vinque tenent cœlum zonæ: quarum vna, Locus, & or-
do quinque
zonarū cœ-
lestium.
 corusco
 Semper Sole rubens, & torrida semper ab igne est:
 Atque duos inter Tropicos consistere fertur.
 Hinc, geminæ vsque polos, dextrâ, levâq; recedunt,
 Cærulea glacie concretæ, & nubibus atræ:
 Quas arctè extremi claudunt parui duo cycli.
 Has inter, mediâque, duæ (pro munere Diuum)
 A Tropicis, paruos ad cyclos, vltima versus
 Sphæra, cesserunt: cœloque hæc regna dederunt.
 Sed, ne tu, quæso, ignores, quòd qualibet harum
 Est habitata suis (nullo prohibente) colonis:
 Nam, neque Diis frigus, neque torrēs officit æstus: Cœlum ab
omni quali-
tate elemēta-
rii immune.

*Talia conueniunt terris: stat semper ab omni
Cœlum immune gelu: nulloque incenditur igni.*

¶ Circulos alios minores, à iam dictis
quamplurimos in cœlesti Sphæra de-
scribi, ac imaginari.

Circuli lucis,
& noctis.

Non ignorabis cœlum plerosque minores
A modò descriptis alios agnoscere cyclos:
Ut sunt, qui ultra AEquatorem, citràque diurno
Solis finguntur motu, lucemque figurant,
Ac tenebras, quavis terrarum parte, sitùque:
Sive æquales, seu vulgares respicis horas:

Circuli lati-
tudinũ re-
gionum.

Præterea, qui per capitalia puncta locorum
Deducti, spatium latum Boream modò versus,
Ac Austrũ modò (si ex AEquãte recesseris illuc)
Ostendunt, mutântque horas, & tempora passim.

Circuli decli-
nationũ Stel-
larum.

Addam, quos fixæ describunt, atque Planetæ:
Illorum, ut pateat data declinatio sursum.
Conticeo reliquos, ne sim narrando molestus:
Quos te percuperem de libris noscere doctis:
Vel non vulgaris viua de voce magistri:
Qui sint, quid valeant, quos vsus denique præstet:
Nam facile id non est committere versibus: atque
(Ut par est) clara methodo describere cuius.

Nullos circulos, siue maiores, siue minores illi fuerint, nec item polos, & axem, motum in cœlo vllum ex se habere, & agnoscere. Imò re vera, nequaquam ibi subsistere, quin potius commentitios omnes esse, non tamen sine ingeniosa, summèque laudanda excogitatione.

Hic (ne quid clames intactum) ritè monebo,
 Nullos in cœlis cyclos agnoscere motum:
 (Quãquã aliter visũ est multis, me iudice, stultis)
 Hũc dico propriũ, & qualem tibi sydera mōstrat:
 Sed Finitorem, atque meo quẽpiam bene tolles:
 Non quòd se moueant, sed quòd mutantur eundo:
 Atque subinde noui veniant, surgantque meando:
 Quod potes & reliquis cœlorum ascribere cyclis,
 Quos mutare adigit mutatio lōga locòrum.
 Hinc tantũ poteris Boreã procedere ad oras,
 Vt Cynosura tuo veniat cum vertice recta:
 (Si id posset cœli facies gelidissima ferre)
 Austrum præterea versus concedere tantũ,
 Vt Cancri punctum liceat capitale videre,
 Ac AEquatorem, nec non zonam Capricorni:
 Quam nautæ superant hodie, qui per mare currũt:
 Atque nouas magno scrutantur pectore terras:
 Hi Stellas, cœlũque nouum, sic semper eundo

Circulos omnes cœli, ex se immobili-
 les esse.

Cœlestes circulos sæpe mutari, non verò moueri

*Inueniunt: Finitoresque, μεσημεριόβς τε
 Mille nouos, & mille vagos, & mille fugaces:
 Nullum AEquatorē, nullum Cancrū, Capricornū
 Nullum: ni veniant sub eos, longē peragrando.
 Concludes ergo, hos cyclos nobis remoueri,
 Atque propinquare, huc nūc, nūc illuc properādo:
 Sed mutare locum nequaquā, vt scripsimus antē.
 Porrò, non credes vllos consistere, & esse
 Re vera in caelis maiores, siue minores
 Cyclos, corporeos: nec rursum axēmque, polōsque:
 Nil graue sursum habitat, nil illic materiale est:
 Et nil compositum: simplex est vndique caelum.
 Te tamen admoneo (si gaudes fortē moneri)
 Hos laudare homines, reuereri, semper amare,
 Qui summo ingenio, & superis dictantibus, olim
 Talia sunt nobis commenti: vt caelica quæuis
 In nostrum veniant vsum, & mōstrentur apertē.
 Foelices animæ, quibus hæc cognoscere primum,
 Inque domos superas tam dextro scandere cursu
 Cura fuit: nostris que oculis distantia longē
 Sydera, ceu digito, notissima reddere: summē
 Foelices tumuli, quibus insunt ossa virorum
 Tantorum: ô cineres bis, terque, quaterque beatos!
 Credibile est illis violas innascier, atque
 Lilia: stellant eis que deos habitare sepulchra:
 Quis fuit, est, & erit notum per secula nomen.*

Quosdā cir-
 culos in cœ-
 lo mobiles
 esse alios im-
 mobiles.

Pulchra di-
 gressio in ar-
 tifices rerū
 cœli, & theo-
 ricarū scri-
 ptores, &c.

Ingenuus au-
 thōris can-
 dor, in lau-
 dandis do-
 ctis, ac com-
 mendandis.

☉ Cœlestem Sphæram, hisce iam positis circulis multiplicibus circumscrip- tam, duplicem esse: siue dupliciter, respectu terræ, imaginari.

Paulò antè adscripti maiores, siue minores
Cycli præcipui, propria sub imagine cœlum

Obiectant oculis: summum dico, atque supremum:

A quo multi orbes alij clauduntur, & Vna

Tellus, ac elementa, modo quo scripsimus antè.

Sphæras hic alias à prima, iure tacemus:

Doctis Phænomenis multorum ex ordine notas.

Ergo, hic cœlestis generatim sit tibi picta:

Quam non absurdè duplicem fecere vetusti:

Vna est obliqua, ac decliuis: & altera recta:

Quod globus, atque tumor terræ præstare videtur:

Ad sensum mutans Sphæræ positiu, atque polorum.

Superiorum
aptus, & bre-
uis epilogus.

Sphæra du-
plex, recta
& obliqua.

☉ Quid Sphæra recta, & quinam propriè sub ea habitare dicantur. Adhæc, cur ita appelletur.

Quisquis utrūque poliū prospectat rite locatū
In Finitoris labro, censetur habere

Is rectam Sphærā: estque sub Æquatore repostus:

Qui hic spheralem angulum cum Finitore figurat,

Et rectum: quæ res Sphæræ rectæ dare nomen

Iure potest: sub qua qui diuersantur, apertum

Quid Sphæ-
ra recta, &
vnde dica-
tur. Adhæc
quid propriū
habeat.

Vndiq; habet cœlū: ac illic numerantq; vidētque
Surgentes stellas omneis, omneisque cadentes.

Addo, quod hic adsunt anno Æquidialia toro,
Bisque tenent Solem summū, bis habent capitalē:

Vmbrarūque gerunt quinas ex ordine formas.

Non desunt etiam qui rectam dicere malint:

Alia ratio re In qua Verticibus polus imminet, atque locatur
Etæ Sphere. Ad perpendicularum: necnon Æquator habetur

Pro Finitore: estque illic reuolutio tota

Anni labentis clausa vna nocte, diēque.

Verū erecta mihi hæc potius quàm recta putatur.

Rectam alij censent merito debere vocari:

Alia ratio, Quod Finitori incumbant axisque, polique

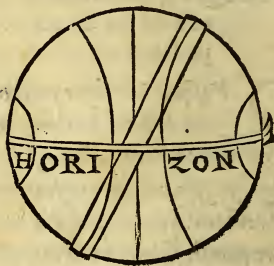
Ad rectū positū: & cū Æquate μεσημεριος anglū

Constituatur rectum, & spheralem, verticis ipso

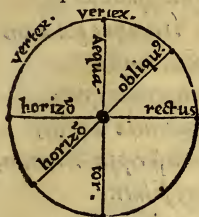
In puncto recte: quod Sphære non habet vllus,

(Hunc præter) positus: veluti res ipsa docebit.

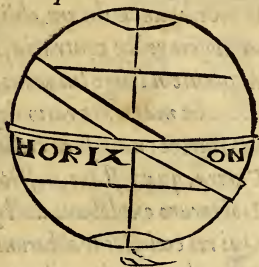
⊙ Sphære rectæ, &
Horizontis recti
pictura: adiectis
cælorum circulis,
demptis Coluris.

¶ Veriusque Sphaera, seu Horizontis pictura.

¶ Alia recte, seu potius erecta Sphaera pictura.

¶ Hic, vsui esse potest figura una primi libri, quae demonstrat terram esse sphaericam ac rotundam: poteritque sequentibus accommodari.

¶ Quid Sphaera obliqua, & quinam sub illa propriè dicantur habitare. Adhæc, cur ita appelletur.

CVI polus vnus adest sursum, repitq; deorsum
 Alter, declini Sphaera supponitur, vltra
 Aequantem, aut citra: velut ars demonstrat, iterque.
 Hic Aequator vbi cum Finitore receptus,
 Obliquos angulos format: quâ, qui residebit,
 Huic coeli facies non rectè tota patebit:
 Quog; magis sursum tender polus: hoc magis infrâ

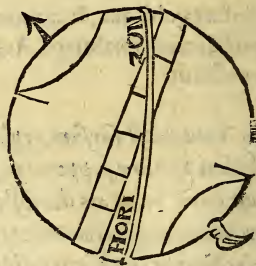
e. ij.

Quid obliqua Sphaera, cum eius descriptione.

Descendet cœlum: crescētque di es magis illic:
 Quæ non semper erit tenebris æqualis, vt vna
 In recta: paucis dicam, obliquæ incola Sphæræ,
 Agnoscit rectæ contraria singula, quando
 Equantem longè linquens, ad vtrunque polorum
 Accedit magis: vt ratio deposcit: at ista
 Sat fuerint: nam sunt cœlus compendia grata.
 Cætera, quæ restant, nostros reuuentia versus,
 Doctorum explebunt doctissima scripta virorum,
 Qui res cœlestes tractarunt lege soluti:
 Hos adeas, laudes, relegas, mireris, amēsque:
 Ceu raros homines, & fausto sidere natos.

Vbique suspi-
 ciendus, &
 amāus au-
 thoris can-
 dor.

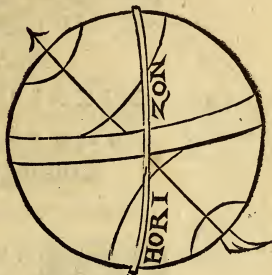
Sphæra obliqua, & obliqui
 Horizontis pictura.

¶ Alia eiusdem pictura,
& demonstratio.

¶ Alia insuper, cum circu-
lis sphaera, dempto AE-
quatore, & Coluris.

¶ FINIS LIBRI SECVNDI
de mundi Sphaera, seu Cosmographia:
authore Antonio Mizaldo
Monluciano.

ANTONII
MIZALDI MONLVCIANI
DE MVNDI SPHAERA, SEV
Cosmographia, Liber tertius.

AVCA quidem, sed magna tamen
video superesse,
Musa, tibi: quid suspiras? dum sacra
fauebit

Breuis inuo-
catio anne-
xam habens
propositio-
nem.

Vranie, pandétque viam, omnia tuta putato:
Quare agè, sume animũ, breuiterq; ostèdere perge,
Quemnam rite locum tenet inter sydera, quisque
Circulus antè tibi scriptus, maiòrue, minòrue:
Et quà ducat iter: vel cuius imaginis ille
Excurret parteis: præsertim hoc tempore nostro.
Hancce nouam doctis aperi (te quæso) fenestram:
Primáque, quod nulli tentarunt, fortiter aude:
Immortale decus dant parui sæpe labores.

γωμῆ

♁ Sex maiorum circularum cœlestis Sphæ-
ræ designationes, vt hodie in cœlo ima-
ginantur : & per serenam noctem ab
aliis cœli circulis distingui possunt.

♁ *Zodiaci in primis.*

Signifer à propriis Signis describitur apte.
Cui in Libra Æquator cōcurrit, Lanigeroque.

A Borea Cancrum, Capricornū tangit ab Austro.

Cætera percurreret pauco pōst tempore, noster
Zodiacus: dedimus cui nomen tale, quòd omnes
Signiferi cycli, & Signorum tradat ad vnguem
Naturas: versu facili, methodoque probata.

Signiferi cir-
culi designa-
tio.

Liber hic bre-
ui emittetur.

♁ Horum, & item sequentiū picturam ac demonstra-
tiones tantisper expectabis, donec libellum tibi emi-
serimus, cui ASTERISMI nomen facimus, hoc
est imagines cœlestes. Nam ibi pulcherrimam hi-
storiam omnium cœli simulachrorum, & item cir-
cularum, cum suis designationibus propediem es
habiturus. Vbi scilicet Zodiacum, & Signa eius,
tribus libellis: adhæc, Planetas unico, tibi prius ex-
hibuerimus. Inde, ad octauum cælum (ceu gradi-
bus quibusdam) reptaturi: in quo partem ultimam
cœlestis Philosophia omnium pulcherrimam, tibi
absoluemus. Interea, conatus nostros, tuis apud Deū
precibus vt iuues, obnixè à te petimus (Lector opti-
me) ac summis votis exoptamus.

☉ Equatoris designatio, vt hodie in cœlo imaginatur, & à reliquis circulis distinguui potest.

HIC vbi Lanigerum prima de fronte salutat
Equator, Ceti caput, atque pedes (propè)
Tauri

Partes Au-
strales ima-
ginū octauæ
Sphere, quas
pererrat AE-
quator.

*Vrget: deinde ab eo medius refecatur Orion,
Et Via Lactis: habes post hæc paruum fugientem,
Erratēque Canem: longæ sequitur caput Hydræ:
Nec celeres, rapidosque pedes celabo Leonis:*

Partes Bo-
reales, &c.

*Hæc secat Equator, vel saltem singula tangit,
Extra Signiferum, ac ipsis in partibus Austri.
Hunc intra, rigidi Boreæ de parte, pererrat
Virginis ille idem corpus, nec non Ophinci:
Et cum Lactē, Aquilā: cui Pegasus additur vnus
De capite, & cauda Delphinus, Piscis & alter:
Hic vbi Lanigerum repetit, quā venerat antè.*

☉ Meridiani & Horizontis designatio,
vt hodie, &c.

SIgnari nequeunt in parte μεσημβριου Vlla,
Et cœli visi, à non viso sector Horizon.

Circuli duo
fugaces in
cœlo.

*Ni sit de forma, quam paulò scripsimus antè:
Quod videas, nam sunt cycli plerunque fugaces.*

☉ Coluri Æquinoctiorum designatio, vt hodie, &c.

Cylus hic, à summo nascētem vertice mūdum permeat, Arctophylaca petens, per terga Draconis:

Extremámque secans Hydrã, mediúmque sub astris Centaurum, aduersum rursus percurrit ad axem:
Hinc Cetum calcans, squamosaque tergora Ceti:
Necnon Lanigerũ, & Libram, clarúmque Trigonũ:
Andromedæque sinus imos, fastigia matris:
Principiúmque suum, repetito hic cardine, claudit.

Pulchra designatio Coluri Æquinoctialis.

☉ Coluri Solstitiorũ designatio, vt hodie, &c.

Alter, in hunc mediũ summo procūbit ab axe, Pérque pedes, necnon ceruicem tránsilit Vrsæ:
Quam septem Stellæ primam, mox Sole remoto, Producunt, nigra præbentem lumina nocti.
Hinc Geminis Cæcrũ dirimit: stringitque flagratẽ Ore Canem: clauúmque ratis, quæ vicerat equor.
Inde, axem occultum per gyri Signa prioris Opposita, atque alio rursus de limite tangit Te, Capricorne: tuísque, Aquila, hic te calcat ī astris:
Pérque Lyrã inuersam currēs, spirásque Draconis, Posteriora pedum Cynosura proterit illic:
Transuersam refecans vicino in cardine caudam.
Hic ubi se claudit tãdem, memor vnde profectus:

Solstitialis circuli designatio in lógũ Sphæræ.

☾ Circuli Lactei, qui inter maiores cœli circulos à plærisque recēsetur, designatio pulcherrima, vt hodie in cœlo per serenas noctes spectatur.

Vnde dicitur
circulus
Lacteus.

Circulus in cœlo manifestus nocte serena:
Necnon conspicuo candore notabilis (ex quo
Lacteus Astronomis iusta ratione vocatur)
Inter maiores cyclos plærisque locatur.
Qui bene in aduersum positas succedit ad Arctos:
Et paulum à Boreæ tractu sua fila reducit:
Transitque inuersæ per sidera Castiopeæ.
Inde per obliquum descendens tangit Olorem:
Æstiuosque secat fines, Telumque, Aquilamque:
Temporæque æquantē cyclum, zonamque ferentem,
Solis equos, intra caudam, quæ Scorpius ardet:
Atque Sagittiferi summum, extremumque sagittæ:
Thuribulum petit hinc (aram dixere verusti)
Deinde suos sinuat flexus per crura, pedesque
Centauri alterius: rursusque ascendere cœlum
Incipit: Arginamque ratem per aplustria summa,
Atque Canē à capite excipit: & cyclū Capricorni
Dissecat: inde pedes lambit pulchros Geminorum:
Hic vbi Signiferum rursus perreptat: & vnum
Mox inuadit Erychthoniū: tēque, vnde profectus,
Castiopea petens, super ipsum Persea transit:
Orbēque ex illa cœptum, concludit in illa.

Elegans de-
scriptio, &
designatio
circuli La-
ctei.

*Cyclus hic, vt dixi, est candore notabilis: vnde
 Non quærendus erit multùm: nam lumina pulsant
 Sponte sua: seque ipse docet, cogitque videri.
 Vtque suos arcus per nubila circinat Iris:
 Mortalesque rapit pulchra ad spectacula sursum:
 Sic super incumbens stellato in culmine limes
 Candidulus, resupina facit mortalibus ora:
 Hòsque ad cœlorum miracula pertrahit vltro.*

Ratio nomenclaturæ Lactei circuli, qui
 Græcis est γαλαξίας.

Non hîc celanda est famæ vulgata vetustus:
 Olim de niueo lactis fluxisse liquorem

Pectore reginæ Diuûm: cœlûmque colore

Infecisse suo: quapropter Lacteus orbis

Dicitur: & nomen causa descendit ab ipsa.

An maior densa Stellarum turba corona

Contexit flammæ, & multo lumine cander?
 Ac fulgore nitet collato, & luce refusa?

An fortes animæ, dignatâque nomina cœlo,

Corporibus resoluta suis, & carcere fracto,

Huc remigrât celes: summûmq; habitâtia tēplû,

Æthereos viuunt annos, ac lucē fruuntur?

An verò Phaëton currus auriga paterni

Pessimus, aërios tractus incendit, & illis

(In signum) genitor vestigia nota reliquit?

Sed nil hæc ad rem: vt cœpi, cœlestia tracto.

Lacteus cir-
 culus ex se
 cognitu faci-
 lis.

Poetica, sed
 erudita, de la-
 cteo circulo
 ratio.

Alia.

Alia.

Alia.

♁ Quatuor circulorum minorū cœlestis Sphæ-
ræ, designationes, vt hodie in cœlo imaginan-
tur: & per serenā noctē, ab aliis cœli circulis di-
stingui possūt. Arctici in primis, siue Borealis.

Breuis Arcti-
ci circuli de-
signatio.

A Rcticus à Geminis vocitatus circulus Vrsis:
Ex toto Cynosuram includit: deinde Draconē
Partitur medium, Cephēumque: ac Cassiopeam
Tantillum attingit: necnon rutilum caput Vrsæ
Maioris: quæ tota foras (si hoc excipis) errat.

♁ Tropici Cancrī designatio, vt hodie in
cœlo imaginatur, & à reliquis circulis
distingui potest.

Circuli Arcti-
stivalis cœle-
stis designa-
tio.

P Er caput, & dorsum fertur transire Leonis
Cyclus hic: Arcturū tāgens ad fœmina: necnō
Serpentis rictum: poteris cui iungere ferme
Ex humero Engonasin, doctāq; Lyra: addito Lactis
Deinde Viam: Cygnique alam: cui Pegasus offert,
Obiectatque pedes: cubitū hinc contingit, & angit
Andromedæ: et Piscē gelidas, q̄ vergit ad Arctos:
Ac (propè) Deltaton: hinc Tauri cornua calcat,
Et Geminos: Cæcrum inde petens, quā coeperat ire.

♁ Tropici Capricorni designatio, vt hodie, &c.

Designatur
pulchrè Bru-
malis circu-
lus.

A Egocera ta patrem cognoscit circulus iste:
Pérque pedes trāsit Fusoris, & illius vndam:

Hic Ceti à cauda, Eridanũ, Leporemq; Canemq;
 Maiorem truncans: dehinc riuũ Lactis, & Argo.
 Hydram præterea magnam: cui desuper astant
 Et Crater, Coruũsque: petit mox Scorpion illinc:
 Atque Sagittiferi caput opprimit, ac ferit arcum:
 Hic vbi curriculum coeptum concludere pergit.

Antarctici circuli designatio, vt hodie, &c.

Non cõstat, nec scitur adhuc Antarcticus ipse
 Circulus, vnde queat certò describer: et sunt
 Qui Arctoum dicant per cũcta referre: quod vnũ
 Nos doceant, videántque (precor) qui partibus illis
 Explorant pelago terras, cœlũmque remotum.

Incerta defi-
 gnatio An-
 tarctici cir-
 culi.

Admonitio in iam dicta.

Nolim te lateat, quòd erunt aliquot reuolutis
 Hinc seclis, omnes scripti positũsque, sitũsque
 Cyclorum cœli maiorũ, siue minorũ,
 In longè varia Signorum parte, locòque
 Quàm tibi sit dictum: nã sydera, quæ modò formas
 Constituunt, per quas decurrit linea, cyclum
 Perficiens, sedes commutant: quò fit, vt annis
 Centum, cuncta gradu vno à sede priore recedant:
 In motũ cœli primum nitendo remissè,
 Per longũ (vt latum taceam) sed non violenter
 Quod dicunt, potiũs cognatis viribus: in quo

Iam dictorũ
 cyclorũ loca
 tempore mu-
 tari.

*Si perstant, cyclos descriptos rite relinquent:
Inque locum venient Stellæ, venientque figuræ
Tunc aliæ, aut partes illarum (vt postulat ordo)*

Hæc videat
rerû cœli stu-
diosus.

*Quæ doctè poterunt cyclis aptarier ipsis,
A quouis cœli historiam callente decenter.
Verùm, hæc ad nostros legetur cura nepotes:
Et cœptum repetamus iter, fœlicibus astris.*

Geographica, ex superioribus pendentia.

¶ Quinque zonarum terrestrium, quæ to-
tidem parallelis circulis in cœlo respon-
dent, & præcipuas mundi regiones con-
stituunt, descriptio, temperatura, situs,
& proprietates, iuxta veterû traditiones.

Quinq; parallelis (vt scripsi) cingitur, atque
Diuiditur cœlum: totidèmq; plagæ orbe
premuntur:

Media zone
terrestris té-
peratura, iux-
ta præcorû,
& iuniorum
sententiam.

*Quarum, quæ media est, vix est habitabilis æstu:
Monstrorum domus, & feruore notabilis ipso:
Vnde hîc vruntur, siccisq; teguntur arenis,
Deserti tetro serpentum afflamine campi:
Vt tradunt veteres: contra quos pugnat, & instat
Horum qui migrant illuc sententia, quine
Per mare discurrunt variè, & noua regna salutâr.*

Namque die, Valido quod Phœbi incanduit æstu,
 Humida nox reficit, paribúsq; refrigerat horis:
 Præsertim sub cyclo AEquante, & circiter illum:
 Vt mox monstrabo, quiduis habitabile tradens.

Nix tegit alta duas: sed quæ inter Vtrasq; locatur, Extremę duę
zonæ, & his
propinquæ.
 Temperiem retinent, mixta cum frigore flamma:

Fine, & principio paruam: ad medium, mediocrē:
 Hæc nos incolimus, cõtrâque Antichtrones illam:

Nec dubium Antipodes multis consistere terræ
 Partibus, ad centrum conuersis Vndique plantis:

Quod norunt, rectęque sciunt, passimque fatentur, Antipodes
esse de expe
rientia.
 Qui soluumt ex occasu, veniuntque per ortum

Ad dices Indos, ac fama & nomine notam
 Taprobanã, omnigenum rerum plenã, atque feracē,

Rursus in occasum redeunt es orbe peractõ.
 Necnon qui à Borea exploratis ordine zonis,

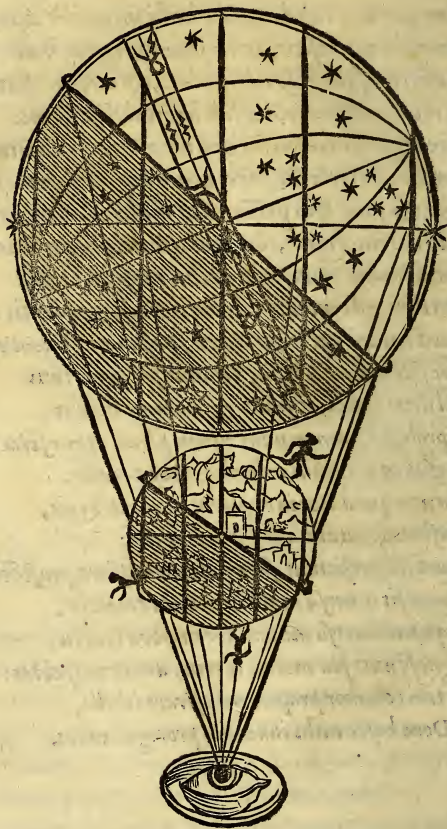
Austrino tentant axi supponere sese:
 Quod dũ perficiunt, sat agunt que explere, profectõ

Quàm sit diuersa in rebus natura creandis,
 Et quàm diuerso mutantur tempora tractu

Agnosunt: seu mores, lucem, aut aëra spectas: Authoris li-
bellus de lo-
corũ naturis
ex vario cõr-
li aspectu.
 Vt tibi conabor proprio monstrare libello,

Si Deus hosce mihi iuueniles proroget annos.

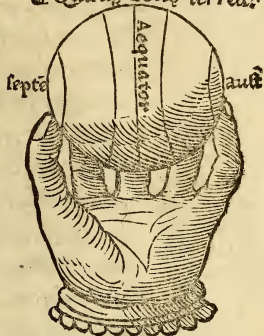
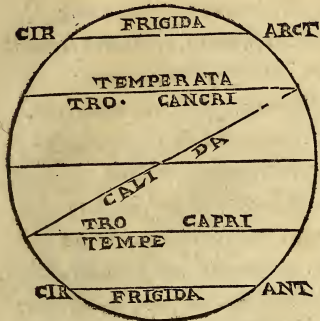
* Quinque cœ-
lestiū Zonarū,
seu regionum,
ad terrā coa-
ptatio, & po-
situs.

☞ Zonarum temperatura
& situs.

☞ Elegans terrestrium
Zonarum pictura.

☞ Quinq; zone terrestr.

☞ De Antipodibus, Pericæcis, & Antœcis.

Antipodas dicunt, qui nobis ex diametro
Plantas obuertunt similique in vertice cœli
Perstant: opposita quamuis in parte locentur:
Inque parallelis æquè ex Æquante remotis:
Queis cœli est facies valde contraria nostræ:
(Vnus Finitor tamen, & communis Horizon)
Ex quo nobiscum nil prorsum agnoscimus esse
Illis commune: Vt paucis te pergo docere
Cùm Sol Æstatem nobis vehit, opprimit illos
Tristis Hyems: quando lux periuicunda, diésque
Nos visit, tenebræ somnos his vndique suadent:

Qui dicatur
Antipodes,
& vbinam
sint.

Antipodas
nobiscum o-
mnia habe-
re cõtraria.

f. i.

*Dum nobis oritur Phœbus, tunc occidit illis:
Et contrâ. Rursum quoties longissima nobis
Lux fulget cum nocte breui: longissima nox est
His cum luce breui: in summa, contraria seruant
Cuncta: licet fiant vna & simili ratione:
Vt tibi perdoctè diuina ars spherica monstrat.*

Qui dicatur
Pericœci, &
vbinam sint.
Adhæc, quid
nobiscû ha-
beant com-
mune.

ILLE solet rectè circuncola, vel *ἡλιον* &
Astronomis dici, qui diuersatur in vno
Vsq̄ue parallelo nobiscum: stat̄que sub vno
Rite *μεσημερίῳ*: cum quo communia ferme
Omnia sunt nobis: nam zonã habitamus eandem:
Sêque polus mundi medium dat semper vtrique:
Hinc huic, & nobis discrimina quattuor anni,
Ac tempestates veniunt, paritèrque, simulque:
Necnon & noctis, lucisq̄ue augmenta sub vnum
Tempus, vt incrementa, cadunt: puto cætera nota.

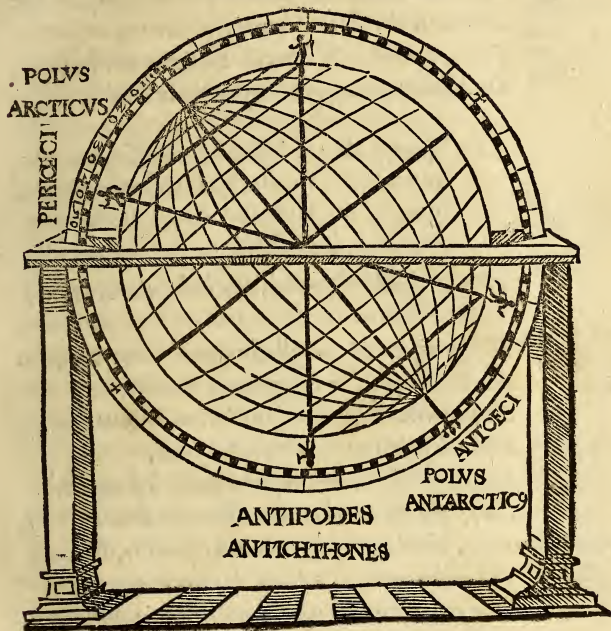
Qui dicatur
Antœci, &
vbinam sint.
Adhæc, quid
nobiscû ha-
beant com-
mune.

ANTICOLA Spropria dixerunt voce Latini,
Quos Græci *ἀντιπείροις*: qui supponuntur eidem
Vsq̄ue *μεσημερίῳ*, nobiscum collaterales
Vltra Æquatore: & spatium latum retinentes,
Necnon & longum, Boreali æquale per omne
Huic nostro, ad partes Austrinas: quò fit, vt illi
Tempora nobiscum paria affirmantur habere:
Verùm, non pariter, nec in iisdem partibus anni:
Nam dum nos exercet Hyems, hos æstus adurit:
Et contrâ. Variant sic partes temporis: vnde

*Cum media est nobis lux, his media est nox.
Et sic de reliquis: ne sim verbosior & quo.*

Breuitas cum
perspicuitate,
authori fa-
miliaris.

*Superiorum pictura elegans,
& demonstratio.*

☉ ADMONITIO.

Vide pro his
docti s. sphae-
rae mundi in-
terpretes.

Hic locus umbrarum flexus exposceret omnes
Per modò descriptas zonas, vt postulat ordo,
Et sphaerae methodus: verùm, quia tradita sunt hæc
A multis stricta metrorum lege solutis,
Fusse, ac ornate: visum est te mittere ad illos:
Otia donec erunt cum tempore libera nobis.

☉ Terram vbique habitabilem esse, contra
plærosque: ac nullas hodie terrestres Zo-
nas, siue mundi partes & regiones, inha-
bitabiles dici debere.

Credibile est, quòd terra habitatur tota: nec
vllus

Nihil in mū-
do inhabi-
tabile.

Est locus, aut Zona vlla, in qua nõ viuere possint
Mortales, aptasque sibi componere sedes:

Sit licet immodicum frigus, vel maximus aestus,
Illic assidue: natura vbi tristia fixit,

Læta adhibet: crebrò miscens aduersa secundis:

Atq; vbi dat morbos, medicamina debita gignit.

Immodicum
aestum expu-
gnantia.

Ergo, vbiunque calor nimius reperitur, ibidem
Vel gelidi montes, vel frigida flumina, & ædes,
Aut syluæ umbriferæ, & multis cū fontib' amnes,
Deinde specus multi, loca subterranea multa,
Hic sunt: quæ valeant homines defendere ab aestu.

Præterea, est illic semper nox æqua diei:
 Quæ Solis radios equato frigore frænat:
 Vnde fit, vt Zonam mediam non esse putemus
 Desertam omnino: multos sed habere colonos,
 Arte, ac ingenio, & naturæ munere tutos.
 Zonæ etiam extremæ (quas non habitari ei aiunt,
 Assiduis niuibus pressas, glaciéque perenni)
 Possunt rite coli: vt ratio non lubrica suadet:
 Maxima nanque locis lignorum copia in illis
 Nascitur: & fiunt illic hypocausta, grauésque
 Vestes, ex variis animantium pellibus: vnde
 Frigora propulsant homines, hyemique resistunt:
 Innumerisque modis glacies eludere norunt.
 Congrua non desunt illis alimenta: cibósque
 Indigenas partim, partim illuc vndique vectos
 Accipiunt largè: & quæcunque augere calorem
 Internum, externúmque queunt, sibi sedulò quærunt.
 Non igitur verum est, quod nos monuere vetusti,
 Vnius tantum Zonæ partem, exiguámque,
 Naturam humano generi tribuisse colendam:
 Et reliquum terræ desertum prorsus, ab ipsis
 Piscibus, atque feris duntaxat semper haberi.
 Ah, foret indignum certè hoc: natura minoris
 Fecisset nos, quàm bruta: imperiúmque dedisset
 In terris maius quàm homini, & spatiosius illis.
 f. ij.

Mediã Zo-
 nam, & item
 extremas in
 habiles fal-
 sò dici.

Extremas
 mudi Zo-
 nas incoli
 posse.

Immodicum
 frigus expu-
 gnantia.

Falsæ anti-
 quorū opi-
 niones, de
 partibus mū-
 di habitat s.

Pulchra cō-
clutio, q̄ ha-
bitabilis fit
totus mun-
dus.

*Quare, si qua fides adhibenda est, vera loquenti,
Haud dubiè tellus tota est habitabilis: & nil
Obstat, quin possint mortales viuere vbiq̄ue:
Naturæ auxilium in rebus non deficit vllis:
Ingeniūmque hominis durissīma quæque refringit.*

De mundi climatibus, & illorum distin-
ctoribus parallelis, cum recepta cuius-
que ratione, & nomenclatura. Insuper
quòd plura climata, quàm septem sta-
tui debeant.

Quid pro-
ptie clima,
& quomodo
circūscriben-
dum, ac di-
stinguendū.

Climata dicuntur terræ interualla, duobus
clausa parallelis, quib⁹ est descriptio sursum:
Sed similis fingenda tibi, & formanda deorsum:
Verūm, aliter quàm nunc de zonis egimus: vnde
Quisque parallelus horæ quadrante, propinquum
(Vt mediis horis clima) exuperatque, fugitque:
Si rectè numeres ex Æquatore, polorum
Alterutrum versus: qui solus, vbiq̄ue diēi,
Et nocti gratis horas tribuit duodenas,
Dum Phœbus proprio motu comprehenderit illum:
Sub quo rite locum medium, mediā quoque sedem
Mundi, constituūt, qui docta Mathematica tractāt.
Si placet Astronomos veteres audire, sequitque:
(Quorū scripta velim summo tibi honore legēda)
Duntaxat septem numerabis climata, tali

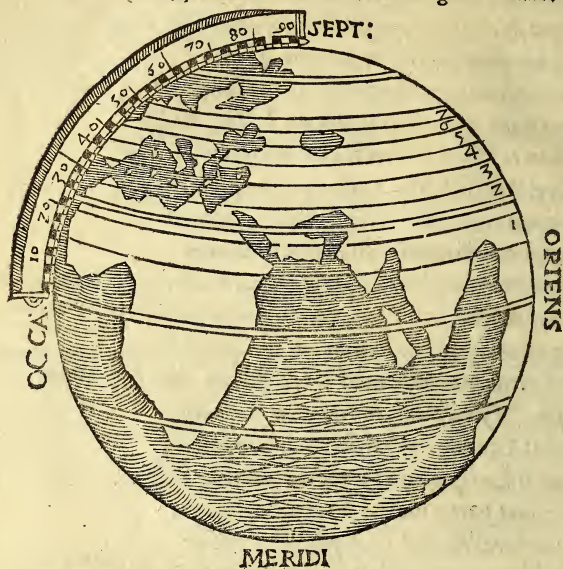
Ordo, & no-
menclatura
septem cli-
matū, secun-
dum veteres
Astronomos

Ordine: per Meroën, per Niliacámque Sienem:
 Pérque Hellepontiu: atque Borysthenis ostia: pérq;
 Riphæos monteis: quibus additur Ultima Thule.
 Inde, per œvli. Δεσιϋ contraria climata tradunt:
 Quæ dant imparibus spatii noctésque, diésque.
 At non te fugiet, nos rectè climata plura
 Ponere: vt esse solent varia incrementa dierum:
 Maiorem ergo diem vicienis, atque quaternis
 Horis si constare dabis (qua parte polorum
 Itur ad extrema) hîc tu septem climata tantùm
 Nō tribues: sed, vt est par, vicena, atque quaterna:
 Quæ, quantò propius veniunt ad vtrūque polorum,
 Tantò crede minora: quòd hîc se Sphæra coarctet,
 Atque, vt sic dicam, fastigiet: ac statuatur
 Stricta: Æquatorem versus contraria pones
 Ob mediū: ad quod quæ accedunt, maiora videtur.
 Si per quot partes nunc à se climata distant,
 Atque paralleli, vel ab Æquatore, reposcis:
 Te ad libros mittā, quibus hæc mādatur ad vnguē:
 Aut ad præclarum doctorem, perfacilémque:
 Nam sunt quæ hîc scribi nequeunt, cōtenta doceri.

Ratio quòd
 plura clima-
 ta quàm se-
 ptem statui
 debeant.

Excusatio au-
 thoris fané-
 quam mode-
 sta.

♁ Pictura septem mundi climatum, iuxta vulgarem modum.

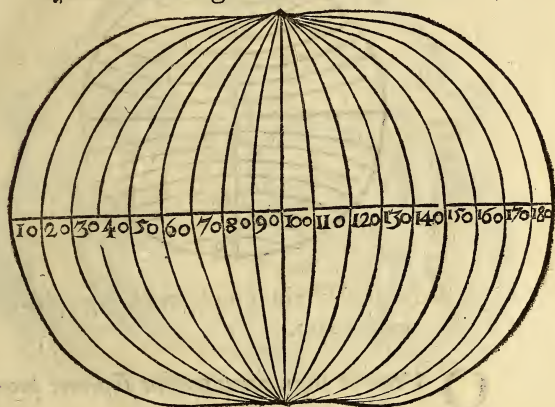
♁ Locorum longitudines quomodo excipien-
dæ, constituendæ, & distinguendæ.

Vbi primus
Meridianus
à quo longi-
tudines lo-
corum exci-
piuntur, &
qualiter pro-
cedunt alii.

HIC ego te nolim demum nescire, quòd ipsa
Linea, quæ terras Fortune excurrit, ab axe
Extremo surgens, & in illum deinde (sed vno
Dissecto in geminas partes Equante) recurrens,
Per summū Antipodū cœlū, quæ Sol venit ad nos,

Primum constituit, formátque μεσημεριου: à quo
 Promanare solet distantia longa locorum,
 Si exortum versus properabis tramite recto:
 Sic per vtrunque polum, quæ transit linea quæuis,
 Pérque loci punctum, qui Zenith dicitur: illa
 Hic propriũ signat, verũmque μεσημεριου adfert:
 Quem certum agnoscit telluris portio quæque.

☞ Circulorum longitudinum typus, ac pictura.

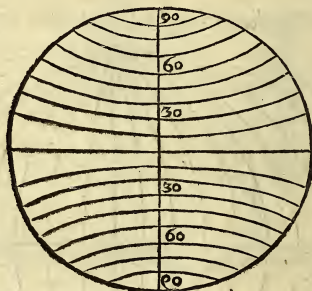

☞ Locorum latitudines quomodo excipien-
 dæ, & distinguendæ.

ID spatium latũ est, quod ab *A*Equatore recedit do regionũ,
 Ad *B*oreã sursum, vel ad *A*ustrũ pone, deorsũ, & quomodo
 excipiatũ.

Donec erit ventum sub punctum verticis: ipsum
 Sive parallelum, qui punctū hoc trūcat ad vnguē:
 Idque poli gradibus respondet vbiq̄ue leuati
 In Finitoris faciem: cui nomen Horizon:
 Sicut nos fuisse, & multis monstrauiamus antē.

Ⓕ Circularum latitudinum typus, ac pictura.

Ⓖ De gradibus longitudinum Geographica quædam.

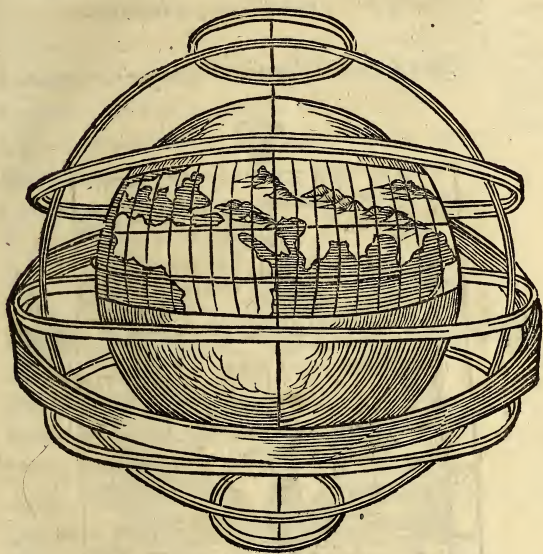
Quemque μεσημέριου censent superare propinquum.

De Meridianis notanda
 pro locorum longitudinibus.

Quindenis gradibus: qui reddunt protinus horæ
 Vnius spatium: quantoque μεσημέριου exit
 Longius à medio noctes equante, diēsque
 Orbe: magis coiens geminū angustatur ad axem.

*In quo dum terras metiris, sedulus esto:
Et semel, ac iterum quæ sit proportio quære,
Tantis per dum nos meditabimur hoc tibi scriptū.*

Præcedentium typus, & demonstratio.

(Ni fortasse polos Versus, Vel ad extrema mundi)

Quingentis: si non Ptolemaeus falsa notauit;
 Quæ relegat, cui sunt præclara Mathematica cordi.
 Sed mensurarum tu hic nomina fortè reposces:
 Quæ magnos vsus, & maxima commoda, rebus
 His adferre queunt: ne quid tibi iure negatum
 Dicas, id paucis trado, doceo que libenter.

Vni gradui
 magni circu
 li in cælo
 500. stadia
 respondere.

✂ Picura hæc, superiora utcunque demonstrat.

Geographicarum mensurarum ordo,
& nomenclatura.

EX hordei granis Digitus fit quattuor vnus,
In latum positus, seque attingentibus, ipso
Præcipuè latere: vt res postulat, & iubet vsus.
In palmo digitus quater est: quater in pede palmus:
Passum quinque pedes faciunt: passus quoque centū
Quinque ac viceni, stadium dicit: mille, repositū est
In stadiis octo: duplicatum dat tibi Leucam
Nostratem: aut duo (si maus) bene millia: verūm
Sunt hæc plus nimio: vel plus, quàm par sit, abūlé.
Quicquid erit reliquum, vna tibi voce magister
Exponet: necnon doctissima scripta virorum,
Qui res cœlorum tractarunt sydere fausto:
Nam (vt supra monui) nō omnia possumus omnes,
Nec quocunque loco possunt rectè omnia scribi.
Addo, quòd cœlis breuitas gratissima res est.
Plurima, quæ restant de Signis, deque Planetis,
Necnon de formis cœlorum, siue figuris
Vndique stellatis, absolui: dum modò doctis
Audiero primum hoc specimē placuisse, bonisque:
Qui pauci sunt: sed paucis possum esse beatus:
Hi, si nostra probant, satis est: quid rustica latret
Turba, parum curo: cuius laus, dedecus ingens
Personat: à doctis laudari, est gloria summa.

Quid geo-
graphicus
digitus.

Palmus.

Pes.

Passus.

Stadium.

Miliare.

Leuca.

Authoris li-
belli isti poe-
tici de rebus
cœlestibus,
propediè lu-
cè videbunt.

γνῶναι.

Ἡ ἀναγνώσις οὐκ ἀγεωμετρική, ἀφ' ὧν
Μετρωρικὸν μὲν.

HIC, mundi faciem paucis ex ordine pinxi:
Quæ sit cælorum fabrica, rite dedi.
Hanc, si forte leges astrorum captus amore:
Sis memor authoris, qui regit illa, Dei.
Et si quid nosti melius, vel doctius: ἔα,
Candidus imperii: si minus, ista feras.

ἐκ πόνου, ὁ κλεός.

נשה איש טוב הלוי :

FINIS LIBRI TERTII
Ἐ Ἐκτετακτικὴν τῆς ἀστρονομίας, ἢ τῆς
Cosmographia: authore Antonio Mi-
zaldo Monluciano.

 Extrait du Priuilege.

IL est defendu à tous Imprimeurs, & Libraires de ce Royaume, sinon à Guillaume Cauellat Libraire iuré de l'Vniuersité: de Paris de non imprimer, ne faire imprimer, ny exposer en vente, ce present liure intitulé, *Antonij Mixaldi Monluciani, de mundi Sphæra, seu Cosmographia libri tres, figuris, & demonstrationibus illustrati*, iusques au bout, & terme de dix ans consecutifz: commenceants du iour & datte de la presente impressiõ. Et ce sur peine de confiscation desdictz liures, & d'amende arbitraire: ainsi que le tout est plus amplement contenu au Priuilege: sur ce ottroyé, & donné à Paris le deuxiesme iour de Ianuier, Mil cinq cens cinquante.

Signé Buyer.

Pagina 22. post lineam 11. & versum qui incipit,
Flammarum: adde hæc duo carmina omissa.

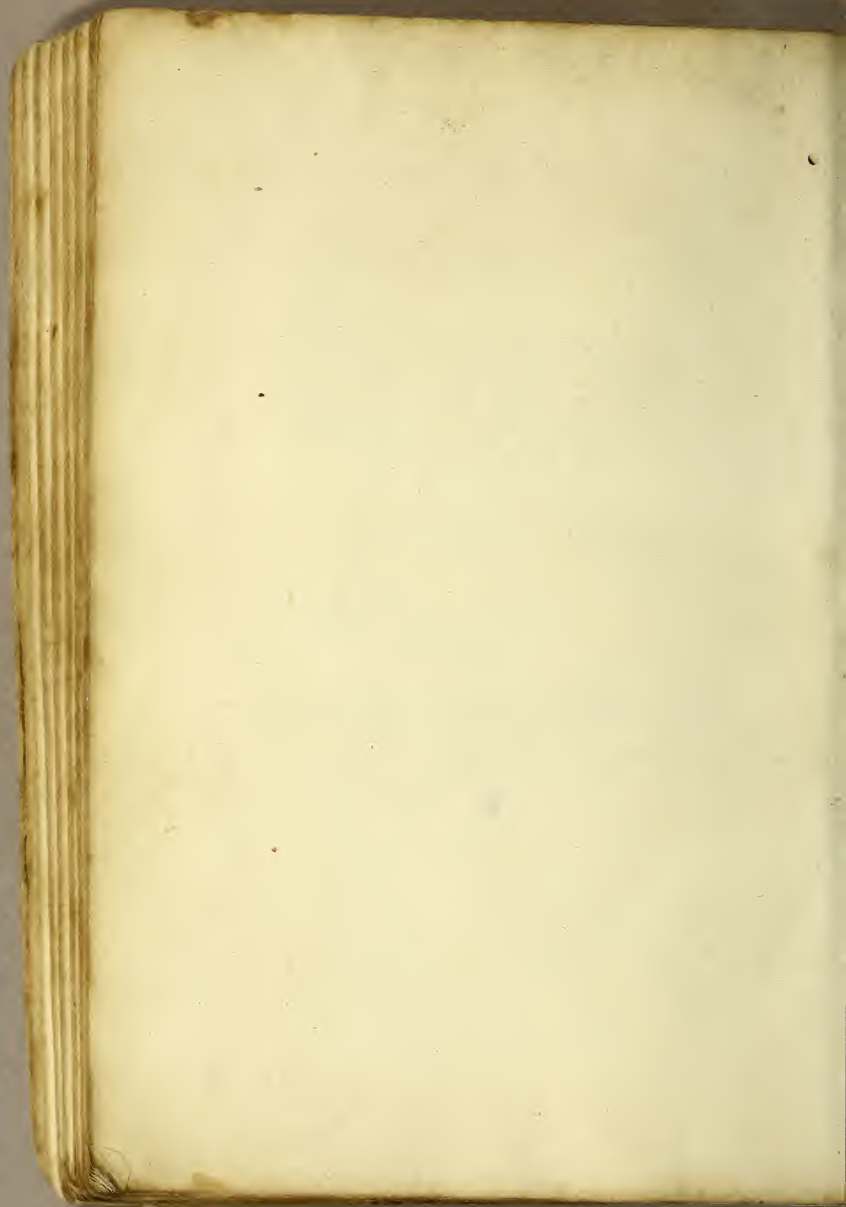
Tradita pròinde fuit sedes sublimior illi,
Necnon nobilior: veluti res poscit, & ordo.

The first part of the book is devoted to a general history of the world, from the beginning of time to the present. It is written in a simple and plain style, and is intended for the use of schools and families. The author has endeavored to make it as interesting and useful as possible, and to give a true and correct account of the events which have happened in the world.

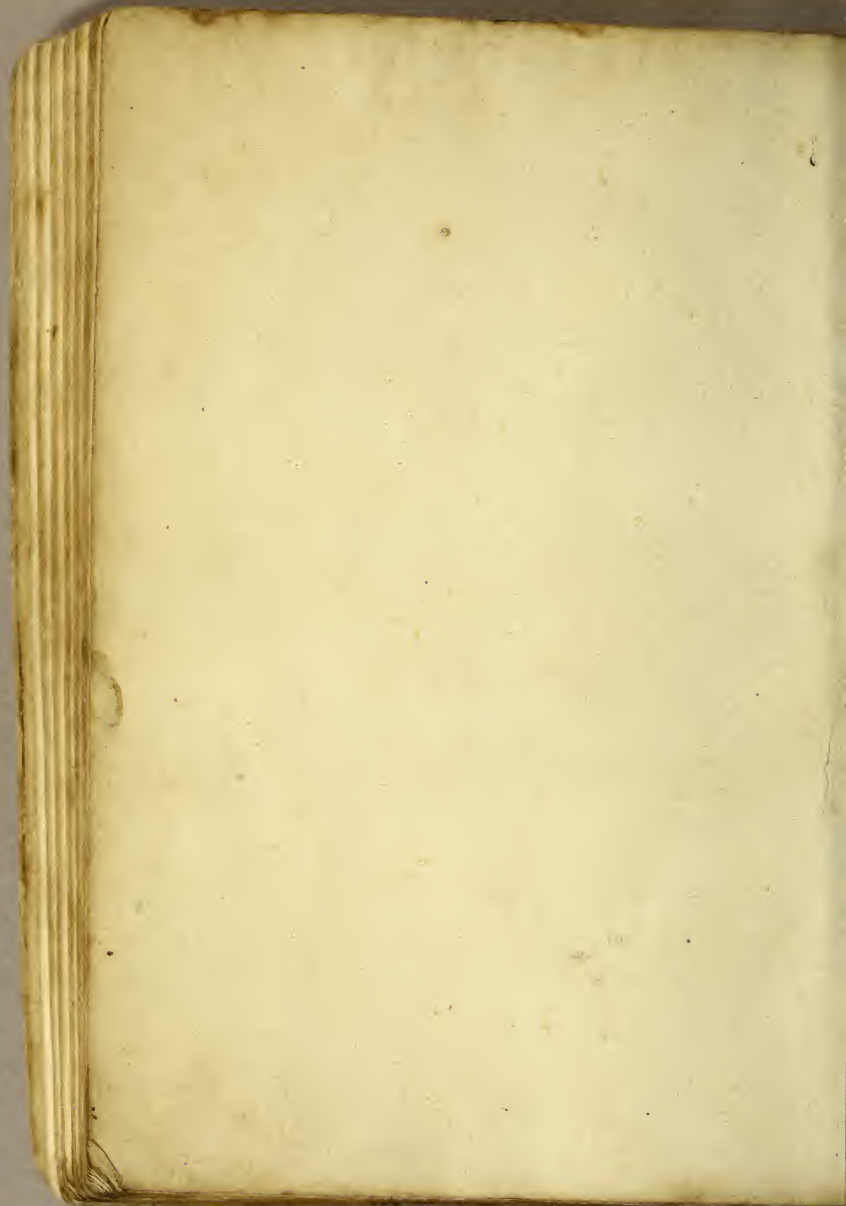
The second part of the book is devoted to a description of the several kingdoms of the world, and of the manners and customs of the several nations. It is written in a simple and plain style, and is intended for the use of schools and families.

The third part of the book is devoted to a description of the several parts of the world, and of the manners and customs of the several nations. It is written in a simple and plain style, and is intended for the use of schools and families.

S. 10/49

E552

M685d

1050
~~1050~~

